

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: 102003/I/2023/36122163606999812

MEDZINÁRODNÝ PLATOBNÝ STYK, MENOVE
TRANSAKCIE A ZABEZPEČENIE
KURZOVO-MENOVÝCH RIZÍK V MEDZINÁRODNOM
OBCHODE

Diplomová práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

**MEDZINÁRODNÝ PLATOBNÝ STYK, MENOVÉ
TRANSAKCIE A ZABEZPEČENIE
KURZOVO-MENOVÝCH RIZÍK V MEDZINÁRODNOM
OBCHODE**
Diplomová práca

Študijný program: Manažment medzinárodného obchodu
Študijný odbor: 8. ekonómia a manažment
Školiace pracovisko: Katedra medzinárodného obchodu
Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Ľuboš Pavelka, PhD.

Bratislava 2023

Bc. Adriána Anettová

POĎAKOVANIE

Touto cestou by som sa rada poďakovala vedúcemu mojej diplomovej práce, doc. Ing. Ľuboš Pavelka, PhD., za jeho čas, ochotu a odbornú pomoc pri písaní tejto diplomovej práce.

ABSTRAKT

ANETTOVÁ, Adriána: *Medzinárodný platobný styk, menové transakcie a zabezpečenie kurzovo-menových rizík v medzinárodnom obchode*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta, Katedra medzinárodného obchodu. – Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Ľuboš Pavelka, PhD. Bratislava: OF EU, 2023, 67 strán.

Primárnym cieľom diplomovej práce je zhodnotenie úrovne finančných služieb v oblasti medzinárodného platobného styku vo vzťahu B2B. Práca je rozdelená do 3 kapitol, ktoré sú ďalej rozdelené na ďalšie podkapitoly a obsahuje 1 tabuľku a 3 obrázky. Prvá kapitola je venovaná súčasnej problematike a teoretickým východiskám, v ktorej je definovaný medzinárodný platobný styk, riziká v medzinárodnom obchode a menové obchody. Druhá kapitola definuje cieľ diplomovej práce a metodiku práce. Záverečná kapitola je zameraná na vyhodnotenie stupňa implementácie SEPA Transfer Credit Instant Payment, digitalizáciu finančných služieb v medzinárodnom obchode, analýzu dopytu po alternatívnych menových konverziách prostredníctvom nebankových licencovaných subjektov a elimináciu kurzovo-menových rizík.

Kľúčové slová:

medzinárodný platobný styk, SEPA, riziko, menové obchody,

ABSTRACT

ANETTOVÁ, Adriána: *International payments, currency transactions and hedging exchange rate risks in international trade*. University of Economics in Bratislava, Faculty of Commerce; Department of International Trade. – Head of Thesis: doc. Ing. Ľuboš Pavelka, PhD, - Bratislava: OF EU, 2023, 67 pages.

The final thesis aim is assessment of the level of financial services in the field of international payments in B2B relations. Our thesis is divided into 3 chapters, which are later divided into numerous subchapters, and includes 1 table and 3 pictures. First chapter is focused on current issues and theoretical bases, in which we define closely international payments, risk in international trade and currency transactions. Second chapter speaks about our main aim and methodology resources. The concept of the last chapter is referring to the evaluation of the degree of implementation of SEPA Transfer Credit Instant Payment, digitalization of financial services in international trade, the analysis of the demand for the alternative currency conversions through non-bank licensed entities and the elimination of exchange rate and currency risks.

Key words

international transaction, SEPA, risk, currency transactions

Obsah

ZOZNAM ILUSTRÁCIÍ A TABULIEK.....	9
ÚVOD.....	10
1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ	12
1.1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ SKÚMANEJ PROBLEMATIKY	12
1.2 MEDZINÁRODNÝ PLATOBNÝ STYK	15
1.2.1 <i>Medzinárodný platobný styk v podmienkach EÚ</i>	16
1.2.2 <i>Jednotný európsky platobný priestor (SEPA – Single Euro Payment Area)</i> .	17
1.3 RIZIKÁ V MEDZINÁRODNOM OBCHODE	22
1.3.1 <i>Kurzovo-menové riziká</i>	24
1.4 MENOVÉ OBCHODY	25
1.4.1 <i>Menový forward</i>	26
1.4.2 <i>Menový swap</i>	27
1.4.3 <i>Menové opcie</i>	28
2 CIEĽ A METODIKA PRÁCE	30
3 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA	32
3.1 ANALÝZA SEPA PLATIEB V OBLASTI SLOVENSKEJ REPUBLIKY A EÚ	32
3.1.1 <i>Porovnanie vykonávania bankových prevodov pred a po zavedení SEPA platieb</i> 34	
3.1.2 <i>Zavádzanie SEPA inkás (SDD) vo firmách na Slovensku</i>	37
3.1.3 <i>Využívanie SEPA inkás (SEPA Direct Debit – SDD) vo firmách.</i>	38
3.1.4 <i>Porovnanie bánk, ktoré poskytujú SEPA platby na SR s bankami v Českej republike.</i>	41
3.1.5 <i>Úloha ECB pri SEPA okamžitých platbách</i>	43
3.2 DIGITALIZÁCIA FINANČNÝCH SLUŽIEB V MEDZINÁRODNOM OBCHODE	43
3.3 ZAHRANIČNÉ PLATBY A DEVÍZOVÉ OPERÁCIE POSKYTOVANÉ ALTERNATÍVNymi LICENCOVANÝMI SPOLOČNOSŤAMI	44
3.3.1 <i>Menové konverzie</i>	46
3.4 ELIMINÁCIA KURZOVO-MENOVÝCH RIZÍK	50
3.4.1 <i>Termínové obchody</i>	50
3.4.2 <i>Exportný faktoring</i>	55
3.4.3 <i>Exportný forfaiting</i>	56

3.5 DISKUSIA	57
ZÁVER.....	60
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	62

Zoznam ilustrácií a tabuliek

Tabuľka 1: Porovnanie výmeny devíz prostredníctvom komerčnej banky a alternatívnej spoločnosti.....	48
Obrázok 1: Schéma bankových prevodov pred zavedením SEPA platieb.....	35
Obrázok 2: Schéma bankových prevodov po zavedení SEPA platieb.....	36
Obrázok 3: Schéma faktoringového obchodu.....	55

Úvod

V súčasnosti množstvo firiem a podnikov pre zvýšenie svojich ziskov, expandujú na zahraničné trhy, ktoré im prinášajú ako výhody, tak aj nevýhody. Pre úspech na zahraničnom trhu je potrebné, aby sa subjekty dokázali asimilovať na podmienky, ktoré daný trh ponúka. Medzinárodný obchod predstavuje súhrn vzťahov, pozostávajúci z medzinárodnej výmeny tovarov a služieb medzi skupinou krajín. Umožňuje aj samotné zvyšovanie produkcie, najmä z dôvodu záujmu zahraničných zákazníkov o tovary alebo služby s využitím komparatívnych výhod jednotlivých ekonomík. V medzinárodnom prostredí sa okrem výmeny tovarov a služieb, stretávame s rôznymi obchodnými kontraktmi. Obchodný kontrakt môžeme považovať za úspešný len vtedy, ak zákazník za dodaný tovar a služby zaplatil alebo dodávateľ resp. exportér predal pohľadávku bez toho, aby niesol zodpovednosť za jej vymoženie. To si vyžaduje kontinuálne poznávanie aktuálnych spôsobov realizácie platobného styku v mene euro, ale aj v iných menách. Vzhľadom na to, že množstvo kontraktov mimo EÚ je podpísovaných v inej menej ako euro, je z pohľadu exportéra nevyhnutnou súčasťou kontraktu zabezpečenie kurzovo-menových rizík.

Cieľom diplomovej práce je zhodnotenie úrovne finančných služieb v oblasti medzinárodného platobného styku vo vzťahu B2B. Samotná úroveň ponúkaných finančných služieb na medzinárodných trhoch je pre subjekty vystupujúcich naň dôležitá a preto je nevyhnutné si pri výbere zahraničnej banky alebo poskytovateľa finančných služieb vykonať dostatočný prieskum, aby dosiahli také služby aké oni sami očakávajú a zároveň tak eliminovali svoje riziká.

V prvej kapitole diplomovej práce poukazujeme na medzinárodný obchod, jeho financovanie a medzinárodný platobný styk. Zameriavame sa aj na jednotný európsky platobný priestor, jeho postupnú implementáciu, ako aj na riziká medzinárodného obchodu, či menové obchody – menové forwardy, futures a opcie.

Druhá kapitola sa zameriava na hlavný cieľ našej práce, doplnený súborom parciálnych cieľov, ako aj na metodiku práce, metódy výskumu, využité pri písaní diplomovej práce.

Posledná kapitola poukazuje na výsledky našej práce a diskusiu. Pozostáva zo samotnej analýzy SEPA platieb v oblasti Slovenskej republiky a EÚ. Zamerali sme sa aj na porovnanie vykonávania bankových prevodov pred a po zavedení SEPA platieb, či ich

postupnú implementáciu ako aj využite vo firmách. Taktiež sme si bližšie priblížili digitalizáciu finančných služieb v medzinárodnom obchode, fungovanie zahraničných a devízových platieb, ktoré sú ponúkané rôznymi spoločnosťami a eliminácie kurzovo-menových rizík prostredníctvom termínových obchodov, menových swapov a predajom pohľadávok formou exportného faktoringu a forfaitingu.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Medzinárodný obchod predstavuje súhrn vzťahov, ktorý pozostáva z medzinárodnej výmeny tovarov a služieb medzi skupinou krajín. V tejto kapitole si bližšie priblížime medzinárodný obchod, jeho financovanie, medzinárodný platobný styk, ale aj jednotný európsky platobný priestor. Taktiež si rozoberieme riziká medzinárodného obchodu, ako aj menové obchody, najmä menové forwardy, futures a opcie.

1.1 Teoretické východiská skúmanej problematiky

Medzinárodný obchod pozostáva z medzinárodnej výmeny tovarov a služieb medzi skupinou krajín v rámci istého medzinárodného zoskupenia. Umožňuje zvyšovanie produkcie a to z dôvodu záujmu zahraničných zákazníkov o tovary alebo služby s využitím komparatívnych výhod jednotlivých ekonomík. Zvyšovanie výroby zároveň znižuje jednotkové náklady v časti réžie, ktoré sa podpisujú pod pozitívne efekty tzv. úspor z rozsahu. Je to najmä z dôvodu, že umožňuje krajine spotrebovať viac tovaru, ako v prípade keby sú hranice štátu uzatvorené.¹

Takýto druh obchodu umožňuje komparatívne výhody každej národnej ekonomiky rozvíjať, resp. utlmať vlastné komparatívne nevýhody – podpora celkovej konkurencieschopnosti.²

Pri obchodovaní na medzinárodných trhoch je nevyhnutné aby obchodní manažéri a jednotlivé subjekty vystupujúce na daných trhoch jasne chápali množstvo rizík spojených s medzinárodnými obchodnými transakciami, t. j. ako spolu súvisia a spôsoby ich eliminácie.³

V súčasnosti žijeme v globalizovanom svete. Môžeme povedať, že globalizácia spôsobila zmenu charakteru svetovej ekonomiky, ako aj ovplyvnila medzinárodné podnikateľské stratégie firiem. Vývoznými a dovoznými operáciami poväčšine začínajú svoju podnikateľskú činnosť malé a stredné podniky. Na druhej strane, veľké podnikateľské firmy využívajú rôzne formy, ktoré si vyberajú na základe zvolených

¹ EUROEKONÓM. 2018. *Medzinárodný obchod*. [online]. 2018. [cit. 2023-02-01] Dostupné na internete: <<https://www.euroekonom.sk/obchod/medzinarodny-obchod/>>

² BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: Vydavateľstvo SPRINT DVA, 2019, 203 s. ISBN 978-80-89393-18-3.

³ CLARK, Ephraim a MAROIS, Bernard *Managing Risk in International Business: Techniques and Applications*. 2013, 7 s. ISBN 978-0412597206.

stratégií pre cieľové zahraničné trhy. Za posledné roky, môžeme vidieť prudký nárast nielen samotného medzinárodného obchodu, ale aj technológií a investičných aktivít firiem v zahraničí.⁴

Samotné financovanie medzinárodného obchodu sa v rôznych smeroch líši od financovania obchodu v tuzemsku. Týka sa to najmä nasledujúcich oblastí:⁵

- **náročnosť na finančné prostriedky;**
- **charakter finančných zdrojov** (potencionálne využívané na financovanie)
- **využívané metódy;**
- **rizikovosť.**

Medzi ďalšie faktory, na základe ktorých sa medzinárodný obchod líši od tuzemského, môžeme zaradiť aj geografickú vzdialenosť (keďže jej samotné prekonanie môže byť častokrát časovo náročné), taktiež časový nesúlad medzi prepravou obchodovaného tovaru a samotnou platbou za tovar, rozdielny stupeň rizikovosti medzinárodných ekonomických vzťahov oproti vzťahom vo vnútri krajiny, či odlišnosť prostredia, v ktorom samotný ekonomický partneri pôsobia.

Môžeme povedať, že financovanie medzinárodných obchodných operácií je úzko späté s procesom vnútropodnikového financovania dovozu či vývozu. Je to z dôvodu, že vo vnútropodnikovom finančnom riadení, nemožno oddeliť cezhraničné aktivity podniku od celkových finančných tokov v rámci daného podnikateľského celku – financovanie obchodných operácií tvorí súčasť financovania podniku.⁶

V súčasnosti každú jednu podnikateľskú činnosť môžeme spojiť s určitým rizikom. V oblasti medzinárodného obchodu tomu nie je inak. V tomto prípade však môžeme samotný rozsah rizík rozšíriť. Ide o prípady, kedy je medzi podnikateľskými subjektmi rozdielnosť kultúr, teritoriálna vzdialenosť, rozdielnosť právnych predpisov či politická nestabilita v danej krajine. „*Neriskujte viac, ako si môžete dovoliť stratit’.*“ Presne toto pravidlo poukazuje všetkým firmám a podnikateľským subjektom, ktoré sa snažia svoj

⁴ MACHKOVÁ, Hana a kol. 2014. *Medzinárodní obchodní operace*. Praha: Vydavatelství GRADA PUBLISHING a. s., 2014, 13 s. ISBN 978-80-247-4874-0

⁵ MACHKOVÁ, Hana a kol. 2014. *Medzinárodní obchodní operace*. Praha: Vydavatelství GRADA PUBLISHING a. s., 2014, 109 s. ISBN 978-80-247-4874-0

⁶ MACHKOVÁ, Hana a kol. 2014. *Medzinárodní obchodní operace*. Praha: Vydavatelství GRADA PUBLISHING a. s., 2014, 109 s. ISBN 978-80-247-4874-0

odbyt koncentrovať len na jedného, v iných prípadoch dvoch veľkých odberateľov, aby ho mali na pamäti.⁷

Medzinárodný platobný styk môžeme definovať ako bezhotovostnú formu vyrovnaní pohľadávok a záväzkov či už do alebo zo zahraničia. Môžeme sem zaradiť aj platby devízových tuzemcov v rámci jednej krajiny. Samotné jadro medzinárodného platobného styku je tvorené pohybom platobných prostriedkov. V oblasti medzinárodného platobného styku sa pohľadávky a záväzky urovnávajú nasledujúcimi prostriedkami:

- **menové zlato** – zaradíme ho medzi devízové prostriedky, pretože je súčasťou rezerv centrálnych bánk a preto jeho predaj nepodlieha DPH;
- **národné meny;**
- **zúčtovacie menové jednotky.**

Pri realizácii medzinárodného platobného styku v podmienkach EÚ, nevyhnutnou súčasťou údajov, ktoré musí obsahovať cezhraničný prevodný príkaz v Európskom hospodárskom spoločenstve, je IBAN (International Bank Account Number) a BIC (Bank Identification Code). Oba tieto identifikátory sú povinné pri realizácii cezhraničných platieb z krajín Európskej únie a Islandu, Lichtenštajnska a Nórska do a zo Slovenskej republiky. IBAN a BIC nadobudli svoju povinnosť 1.5.2004 – teda v deň, kedy Slovenská republika vstúpila do Európskej únie.⁸

V polovici 90. rokov však toto elektronické obchodovanie a podnikanie predstavovalo pre firmy novinku. V súčasnom svete však má veľký význam elektronické obchodovanie, resp. elektronické vyrovňovanie záväzkov a pohľadávok. Okrem iného, môžeme povedať, že so vznikom nových technológií taktiež vznikli aj nové internetové firmy, ktoré sa postupom času dostali do popredia a dodnes ich môžeme zaradiť medzi najúspešnejšie vôbec. Medzi typické príklady takýchto úspešných spoločností môžeme zaradiť aj Amazon (spočiatku predaj kníh, no dnes ponúka široké portfólio hmotných ako aj nehmotných výrobkov), ďalej eBay, či Google. Masívny pokrok vo vývoji takýchto technológií viedlo taktiež k rozvoju počítačov, internetu, mobilných telefónov či rôznych iných informačno-komunikačných technológií. Tieto technológie nielenže ovplyvnili

⁷ BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: Vydavateľstvo SPRINT DVA, 2019, 501 s. ISBN 978-80-89393-18-3.

⁸ BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: Vydavateľstvo SPRINT DVA, 2019, 495 s. ISBN 978-80-89393-18-3.

spôsob, akým podniky v dnešnej dobe obchodujú, ale aj ich samotné vnútropodnikové procesy.

Elektronické podnikanie v súčasnosti využíva množstvo firiem, avšak môžeme povedať, že to so sebou prináša aj množstvo rôznych problémov. Elektronické podnikanie predstavuje medzipodnikovú integráciu procesov, ktorá je založená na využívanie informačno-komunikačných technológiách. Primárnym cieľom celého tohto obchodovania je splniť požiadavky zákazníkov, a to prostredníctvom nových medzipodnikových procesov. Rozlišujeme rôzne druhy elektronického obchodovania, najčastejšie sa však stretávame pri tomto type podnikania s dvoma subjektami – t. j. podnikateľ a spotrebiteľ. Rozlišujeme tak:⁹

- **B2C** (Business to Consumer) – predaj tovaru a služieb konečným spotrebiteľom, priamo výrobcom, alebo dodávateľom;
- **B2B** (Business to Business) – predaj tovaru a služieb v rámci podnikateľských subjektov, t. j. tieto výrobky nie sú určené konečnej spotrebe;
- **B2G** (Business to Government) – v tomto prípade je spotrebiteľom vláda;
- **C2C** (Consumer to Consumer) – predaj medzi spotrebiteľmi;
- **C2B** (Consumer to Business) – predaj tovarov a služieb konečným spotrebiteľom, avšak v tomto prípade iniciatíva vychádza zo strany spotrebiteľa.

Môžeme povedať, že existujú ešte aj iné druhy elektronického obchodovania. Dodnes medzi najviac využívané formy elektronického obchodovania zaradujeme B2C a B2B.

1.2 Medzinárodný platobný styk

Medzinárodný platobný styk predstavuje bezhotovostné vyrovnanie pohľadávok a záväzkov do alebo zo zahraničia. Ide o taký súbor úkonov, ktoré môžeme považovať za priam nevyhnutné na zabezpečenie procesu plnenia záväzkov zo strany dlžníkov. Technika medzinárodného platobného styku predstavuje samotné sformovanie príkazov určených na

⁹MACHKOVÁ, Hana a kol. 2014. *Medzinárodní obchodní operace*. Praha: Vydavatelství GRADA PUBLISHING a. s., 2014, 221 s. ISBN 978-80-247-4874-0

úhradu do zahraničiu či už na otváranie dokumentárnych akreditívov alebo na realizáciu dokumentárnych inkás. Technika MPS pozostáva zo:¹⁰

- **žiadosť o inkaso zmeniek a šekov;**
- **zmocnenie k zaťaženiu účtu** (povolenie k inkasu);
- **odosielanie správ;**
- **systém komunikácie so zahraničím prostredníctvom medzibankových systémov vrátane zasielania správ prostredníctvom S. W. I. F. T.**

1.2.1 Medzinárodný platobný styk v podmienkach EÚ

So vznikom Európskeho hospodárskeho spoločenstva (1958) prišla snaha o vytvorenie akéhosi integrovanejšieho európskeho finančného trhu. Medzi jednu z najpozorovateľnejšej snahy pokladáme zaradenie eura v roku 1999 a jeho následná výmena v rámci krajín eurozóny od roku 2002. Za veľmi významný krok môžeme považovať aj zavedenie systému centrálnych bánk na spracovanie veľkých platieb – TARGET (1999) a TARGET2 (2007). TARGET2 patrí medzi základné prvky finančného systému, ktorý využíva euro, a je zároveň aj nástrojom na realizáciu jednotnej menovej politiky Eurosystému. V oblasti prehlbovania európskej integrácie, prišiel na rad projekt SEPA. Ide o významný krok v tejto oblasti, ktorý umožňuje spotrebiteľom realizovať bezhotovostné platby v eurách. Samozrejme týka sa to príjemcov, ktorý sa nachádzajú kdekoľvek v rámci eurozóny.¹¹

Single Euro Payment Area (SEPA) znamená európsky integrovaný trh služieb platobného styku. V tejto oblasti nemožno pozorovať rozdiel medzi cezhraničnými a vnútroštátnymi platbami. Hovoríme, že ide o oblasť, v ktorej samotný spotrebiteľ, podniky či iné hospodárske subjekty budú mať možnosť uskutočňovať a prijímať platby v eurách, v rámci jednej krajiny alebo medzi jednotlivými krajinami eurozóny.¹²

Pri realizácii cezhraničných prevodov v rámci EÚ, ktoré smerujú z krajín Európskej únie a Islandu, Lichtenštajnska a Nórska zo a do Slovenskej republiky, je nevyhnutnou súčasťou na využívanie pri týchto platbách IBAN a BIC. IBAN (International Bank

¹⁰ BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: Vydavateľstvo SPRINT DVA, 2019, 495 s. ISBN 978-80-89393-18-3.

¹¹ ECB.EUROPA. *Jednotná oblasť platieb v eurách (SEPA)*. [elektronický zdroj]. Frankfurt nad Mohanom, [2009], online, 32 s. [cit. 2023-02-03]. Dostupné na internete: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/sepa_brochure_2009sk.pdf>

¹² BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: Vydavateľstvo SPRINT DVA, 2019, 497 s. ISBN 978-80-89393-18-3.

Account Number) definujeme ako medzinárodné bankové číslo účtu. Toto číslo nám umožňuje jednoduchú a zároveň jednoznačnú identifikáciu prijímateľa, ako aj automatizované spracovanie platby. Avšak samotným účelom IBAN-u je zabezpečiť automatické spracovanie cezhraničných platieb v rámci EÚ. Týmto spôsobom tak môžeme dosiahnuť vyššiu správnosť dát, ako aj zníženie samotnej chybovosti. IBAN bol vytvorený Európskou komisiou pre medzinárodné štandardy a Medzinárodnou organizáciou pre šandardizáciu. Na druhej strane, čo sa týka BIC (Bank Identification Code), ten slúži pre identifikáciu banky v medzinárodnom platobnom styku. Ide o kód banky, ktorý bol stanovený medzinárodnou spoločnosťou SWIFT. Samotná štruktúra tohto kódu je zložená z kombinácie 8 až 11 znakov – veľkých písmen, poprípade číslíc a uvádzame ju bez medzier.¹³

1.2.2 *Jednotný európsky platobný priestor (SEPA – Single Euro Payment Area)*

SEPA znamená európsky integrovaný trh služieb ako aj platobné styku. V tomto type platobného styku môžeme povedať, že sa nenachádza žiaden rozdiel medzi platbami, ktoré sú medzi hranicami štátu, či v rámci danej krajiny. Môžeme povedať, že sa jedná o oblasť, v rámci ktorej majú možnosť spotrebiteľia, firmy či iné hospodárske subjekty prijímať platby v eurách.¹⁴

Hlavným cieľom, na základe ktorého bol *Jednotný európsky platobný priestor* vytvorený, je prehĺbenie európskej integrácie vytvorením jednotného trhu služieb retailového platobného styku. Táto existencia jednotného trhu pre všetky eurové platby má za cieľ priniesť vyššiu konkurenciu, ako aj inovácie, ktoré prinesú lepšie služby zákazníkom. SEPA pozostáva z jednotlivých prvkov:¹⁵

- **jednotná mena;**
- **jednotný súbor nástrojov na realizáciu platieb v eurách** – zaraďujeme sem úhrady, inkasá ako aj kartové platby;
- **efektívna infraštruktúra na spracovanie platieb v eurách;**

¹³ BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: Vydavateľstvo SPRINT DVA, 2019, 496 s. ISBN 978-80-89393-18-3.

¹⁴ BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: Vydavateľstvo SPRINT DVA, 2019, 497 s. ISBN 978-80-89393-18-3.

¹⁵ ECB.EUROPA. *Jednotná oblasť platieb v eurách (SEPA)*. [elektronický zdroj]. Frankfurt nad Mohanom, [2009], online, 32 s. [cit. 2023-02-04]. Dostupné na internete: <
https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/sepa_brochure_2009sk.pdf>

- **jednotné technické štandardy;**
- **jednotné prevádzkové postupy;**
- **harmonizovaný právny základ;**
- **priebežný rozvoj nových služieb orientovaných predovšetkým na zákazníkov.**

Jednotná oblasť platieb v eurách bola založená najskôr pre úhrady v roku 2008. Neskôr v roku 2009, nasledovali aj priame inkasá a v samotnej eurozóne bola plne implementovaná do roku 2014. Takáto integrácia cezhraničných platieb, dopomohla k efektívnosti a samotnej konkurencieschopnosť európskeho hospodárstva. Podarilo sa jej odstrániť rozdiely, ktoré boli značné medzi vnútroštátnymi a cezhraničnými platbami. Celý tento systém bol spustený európskym bankovým a platobným sektorom za pomoci národných vlád, Európskej komisie, Eurosystemu ako aj ďalších verejných vlád.¹⁶

V súčasnosti SEPA pozostáva z 36 európskych krajín vrátane niekoľkých krajín, ktoré nie sú súčasťou eurozóny a ani Európskej únie. Medzi tieto krajiny zaradíme krajiny Európskeho hospodárskeho spoločenstva spolu so Švajčiarskom, Monakom, San Marínom, Andorrou, Vatikánom a Veľkou Britániou.¹⁷

SEPA na svoje fungovanie vyžaduje interakciu určitých sektorov:¹⁸

- **Európsky bankový sektor** – tento sektor sám o sebe je zodpovedný za reštrukturalizáciu platobného styku v eurozóne. Na koordináciu svojich činností tento sektor vynaložil úsilie k zriadeniu vlastného rozhodovacieho orgánu, ktorý samotný projekt SEPA riadi – Európska platobná rada (European Payment Council ECP);
- **Sektor európskych klíringových a zúčtovacích systémov** – primárnym cieľom daného sektoru je zabezpečenie samotnej realizácie platieb v prospech ktoréhokoľvek príjemcu v eurozóne, a to prostredníctvom nástrojov SEPA;

¹⁶ ECB.EUROPA. *Single Euro Payment Area*. [online]. [cit. 2023-02-04]. Dostupné na internete: <<https://www.ecb.europa.eu/paym/integration/retail/sepa/html/index.sk.html>>

¹⁷ POSTOVABANKA. *SEPA platby*. [online]. [cit. 2023-02-04]. Dostupné na internete: <<https://www.postovabanka.sk/ucty/platby-a-sluzby/sepa-platby>>

¹⁸ ECB.EUROPA. *Jednotná oblasť platieb v eurách (SEPA)*. [elektronický zdroj]. Frankfurt nad Mohanom, [2009], online, 32 s. [cit. 2023-02-04]. Dostupné na internete: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/sepa_brochure_2009sk.pdf>

- **Podniky v eurozóne** – ide predovšetkým o spoločnosti, obchodníkov, či malé a stredné podniky. Zaradujeme sem všetky subjekty, ktoré sa rozhodli podieľať na vývoji služieb na automatizáciu platobného procesu;
- **Orgány verejnej správy a spotrebiteľia** – do tohto sektoru môžeme zaradiť subjekty, ktoré sa rozhodnú využívať nové platobné nástroje SEPA. Samotné vlády či orgány verejnej správy sa podieľajú na veľkom množstve vnútroštátnych, ako aj cezhraničných platieb.

V dnešnej dobe je celkom jednoduché platiť v eurách jednou kartou a platobným účtom, či už pri cestovaní, nakupovaní online alebo prevode peňazí subjektu, ktorý žije v inej európskej krajine. Je to práve vďaka tomuto projektu, ktorý nám prináša neskutočné množstvo výhod nielen pre retailové bankovníctvo, ale aj pre samotných spotrebiteľov a podniky. Medzi jednu z najväčších výhod pokladáme jednoduchosť, pohodlie a efektívnosť. Práve tieto tri faktory, nazývame aj ako hlavné výhody projektu SEPA. Vďaka tomu spotrebiteľia majú možnosť využívať jeden platobný účet a kartu pri uskutočňovaní svojich platieb v eurách kdekoľvek v Európe.¹⁹

Dôležitým poznatkom k takýmto platbám je, že SEPA pôvodne umožňovala iba realizáciu platieb do výšky 15 tisíc eur na transakciu. Avšak s účinnosťou od 1. 7. 2019 sa táto maximálna suma zvýšila na 100 000 EUR. SEPA platby môžeme bližšie vysvetliť aj za pomoci 5 kľúčových vecí, ktoré nám ešte bližšie predstavujú spôsob fungovania okamžitých platieb:²⁰

1. **okamžité platby fungujú nonstop** – tieto platby fungujú 24/7 a to 365 dní v roku, ako aj cez víkend tak aj cez sviatky. Môžeme povedať, že donedávna trval prevod z jednej banky do inej jeden pracovný deň. Avšak pomocou okamžitých platieb to bude prebiehať prakticky ihneď. V roku 2023 by mali všetky komerčné banky mať v ponuke služieb SEPA Instant Payment, niektoré z nich však za takýto platobný komfort požadujú poplatok. Okamžité platby sú štandardom aj pre krajiny, ktoré nepoužívajú ako domácu menu euro. Takéto platby je možné realizovať napríklad v CZK v rámci domáceho

¹⁹ EUROPEANPAYMENTSCOUNCIL. *SEPA goals and benefits*. [online]. [cit. 2023-02-04]. Dostupné na internete: <<https://www.europeanpaymentscouncil.eu/about-sepa/sepa-goals-and-benefits>>

²⁰ SLSP. *Okamžité platby úspešne spustené: čo by ste o nich mali vedieť*. [online]. [cit. 2023-03-02]. Dostupné na internete: <<https://www.slsp.sk/sk/aktuality/2022/2/1/okamzite-platby-uspesne-spustene-co-by-ste-o-nich-mali-vediet>>

platobného styku v ČR, ako aj v rámci platieb medzi českými bankami a ich pobočkami, prípadne dcérskymi bankami v SR.

2. **sú automatické, nemusíme nič robiť** – na využívanie elektronických platieb, nie je potrebné niečo robiť poprípade ísť do banky. V tomto prípade stačí platbu zadať v elektronickom bankovníctve, či už prostredníctvom webu, poprípade cez apku. Samotný systém pri zadávaní platby automaticky overí, či je banka príjemcu dostupná pre okamžité platby, a ak áno, tak nám ju automaticky ponúkne;
3. **neplatíme nič navyše** – samotné spustenie okamžitých platieb nie je spojené so žiadnymi poplatkami navyše;
4. **na Slovensku aj do zahraničia** – okamžité platby môžeme zasielať medzi všetkými bankami, ktoré túto funkciu podporujú a to nielen na Slovensku, ale aj v rámci krajín SEPA. V súčasnosti je to možné už vo viac ako 2300 bankách v 26 krajinách;
5. **majú svoje obmedzenia** – medzi okamžité platby zaradíme však len jednorazové eurové platby zadané elektronicky, t. j. hromadné platby zatiaľ nie sú podporované. Taktiež je tu aj obmedzenie v oblasti limitu – v Slovenskej sporiteľni je to 5000 EUR, cez Business24 je limit 50 000 EUR. Limit v spoločnosti Business24 si však klient môže navýšiť, avšak nesmie zabúdať na limit v zmysle pravidiel SEPA a to je 100 000 EUR.

Všetci z účastníkov tohto systému majú možnosť vybrať si ktorýkoľvek z plne transparentných nástrojov SEPA. Okrem iného samotní účastníci už viac nebudú viazaný hranicami štátov. Subjekty, ktoré využívajú niektoré platobné produkty majú možnosť vybratia z množstva bánk, platobných kariet ako aj z možností spracovania inkás.²¹

EPC (Európska platobná rada) v rámci tohto projektu vytvorila dve platobné schémy. Ide o SEPA úhrady a SEPA inkasá. SEPA úhrady (SEPA Credit Transfer – SCT) môžeme charakterizovať ako schému medzibankových platieb. Táto schéma určuje jednotný súbor pravidiel a postupov pre úhrady v eurách. Medzi základné znaky tejto schémy zaradíme dostupnosť v rámci celej oblasti SEPA (všetci zákazníci sú dostupní), celá suma sa pripisuje na účet príjemcu (t. j. jeho hodnota nie je nijako obmedzená),

²¹ BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: Vydavateľstvo SPRINT DVA, 2019, 497 s. ISBN 978-80-89393-18-3.

maximálna doba zúčtovania predstavuje 3 pracovné dni, schéma je oddelená od spracovateľskej infraštruktúry, na samotnú identifikáciu údajov sa využívajú kódy IBAN a BIC a v neposlednom rade sem zaraďujeme existenciu komplexných súborov pravidiel, ktoré sa vzťahujú na odmietnuté a vrátené platby. Podmienkou je zadanie spôsobu účtovania poplatkov SHA (každá zo zúčastnených strán platí prípadné poplatky svojej banke). Na druhej strane SEPA inkasá (SEPA Direct Debit – SDD) predstavuje schému medzibankových platieb. Podobne ako SEPA úhrady, tak aj SDD stanovuje jednotný súbor pravidiel a postupov, avšak pre inkasá v eurách. Táto schéma bola uvedená do prevádzky o rok neskôr ako SCT a to v roku 2009. Medzi základné znaky SEPA inkás zaraďujeme dostupnosť v rámci celej oblasti SEPA (t.j. inkasá môžeme realizovať v prospech ktoréhokoľvek príjemcu), opakované i jednorazové platby v eurách, maximálna doba zúčtovania je v tomto prípade 5 pracovných dní pri jednorazovej platbe a 2 pracovné dni pri nasledujúcich opakovaných platbách. Podobne ako pri SEPA úhradách smerujúcich do inej krajiny SEPA priestoru (Európskeho hospodárskeho priestoru), tak aj v prípade SEPA inkás je potrebné využívanie kódov IBAN a BIC na identifikáciu účtov, a taktiež tu môžeme vidieť aj existenciu komplexného súboru pravidiel, ktorý sa vzťahuje na odmietnuté a vrátené platby.²²

Pre platobné schémy projektu SEPA si EPC zvolila známe medzinárodné štandardy. Týmto cieľom je predovšetkým poskytnúť úplné priame spracovanie všetkých platieb v eurách. Samotný tento proces môžeme rozdeliť do troch rovín. V prvej rovine pravidiel, ktoré sa vzťahujú na SEPA úhrady a inkasá, Európska platobná komisia stanovila *obchodné požiadavky*. Tieto požiadavky definujú dátové položky, ktoré si medzi sebou finančný sprostredkovateľ a musia vymieňať. Ďalej na základe týchto požiadaviek EPC stanovila *logické požiadavky*. Čo sa týka poslednej roviny, tak v tej fáze sa logické požiadavky stanú konkrétnymi *štandardmi správ*.²³

Pod samotným projektom SEPA si Eurosystem predstavuje integrovaný trh služieb platobného styku, ktorý má funkčnú konkurenciu a nevyskytujú sa žiadne rozdiely medzi cezhraničnými a vnútroštátnymi platbami v rámci eurozóny.

Okamžité platby SEPA Transfer Credit Instant Payment majú predpoklad plne nahradiť šeky v medzinárodnom obchode – cash flow, náklady, eliminácia rizika podvodu,

²² ECB.EUROPA. *Jednotná oblasť platieb v eurách (SEPA)*. [elektronický zdroj]. Frankfurt nad Mohanom, [2009], online, 32 s. [cit. 2023-02-04]. Dostupné na internete: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/sepa_brochure_2009sk.pdf>

²³ PAVELKA, Ľuboš. *Medzinárodný platobný styk v podmienkach EÚ*. Vydavateľstvo EKONÓM, 2008, 51 s. ISBN 978-80-225-2654-8.

alebo nepreplatenia šeku z dôvodu platobnej neschopnosti dlžníka – importéra/odberateľa.²⁴

Pri platobnom styku sa môžeme stretnúť aj s pojmom SEPA Cash Pooling. Ide o špeciálnu službu zamerajúc sa na riadenie a optimalizáciu likvidity vzájomne finančne prepojených podnikateľských subjektov. Takýto typ služby môžeme predovšetkým využiť na koncentráciu zostatkov účtov jednej spoločnosti.²⁵

Pojem Cash Pooling predstavuje konsolidáciu zostatkov a zároveň pomáha efektívnejšie využívať vnútorné finančné zdroje, pri úspore úrokových nákladov ako aj pri zlepšovaní podmienok riadenia finančných tokov. Môžeme povedať, že ide o konsolidáciu kreditných a debetných zostatkov u klienta, resp. skupiny zainteresovaných subjektov s cieľom úspory finančných prostriedkov u toho subjektu, ktorý je úverovaný a na online zníženie úrokovej záťaže použije na dennej báze kreditný zostatok iného účtu.²⁶

1.3 Riziká v medzinárodnom obchode

V súčasnosti každú jednu oblasť podnikania môžeme spojiť s rizikom. Riziko môžeme považovať ako jeden z hlavných faktorov pri investovaní, ktorý môže spôsobiť, že dosiahnutý výsledok bude rozdielny od predpokladaného stavu v dôsledku náhodných faktorov. Môžeme povedať, že v posledných desaťročiach hospodársky rozvoj, ako aj zvýšená premenlivosť ekonomických, technických, či politických podmienok, mali za účel zmenu charakteru medzinárodného podnikania. Tieto faktory taktiež priniesli so sebou nové podnikateľské príležitosti, ale okrem iného aj zvýšenie niektorých rizík či nevyhnutnosť vnímať podnikateľské riziká v širších súvislostiach. Rôzne zmeny na trhoch mali za následok rešpektovať rizikovosť všetkými účastníkmi podnikania najmä pri určovaní strategických cieľov.²⁷

²⁴ ECB.EUROPA. *Jednotná oblasť platieb v eurách (SEPA)*. [elektronický zdroj]. Frankfurt nad Mohanom, [2009], online, 32 s. [cit. 2023-02-04]. Dostupné na internete: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/sepa_brochure_2009sk.pdf>

²⁵ VUB. *Cash pooling*. [online]. [cit. 2023-02-04]. Dostupné na internete: <<https://www.vub.sk/firmy-a-podnikatelia/ucty/cash-pooling.html>>

²⁶ INGWB. *Konsolidácia zostatkov – Cash Pooling*. [online]. [cit. 2023-02-04]. Dostupné na internete: <<https://www.ingwb.com/sk/o-nas/konsolidacia-zostatkov-cash-pooling>>

²⁷ MACHKOVÁ, Hana a kol. 2014. *Medzinárodní obchodní operace*. Praha: Vydavatelství GRADA PUBLISHING a. s., 2014, 179 s. ISBN 978-80-247-4874-0

Medzi hlavné druhy rizík, ktoré sa vyskytujú v medzinárodnom obchode môžeme zaradiť všeobecné riziká, teritoriálne riziká, politické a hospodárske, tovarové, či technické riziká. Pod všeobecné riziká spadajú:²⁸

- **jazyková bariéra** – medzi tieto riziká najmä zaradujeme nepochopenie obsahu nejakého rokovania alebo navrhovaného textu zmlúv popřípade iných dokumentov. Nesprávne porozumenie týmto súborom má väčšinou za následok chybné rozhodnutia, ktoré môžu v takomto prípade nastať. V dôsledku vyvarovania sa takémuto druhu nedorozumenia by mali byť zmluvy uzatvárané v oboch jazykoch (t. j. predávajúceho aj kupujúceho);
- **mentalita** – v prípade nedostatku teoretických vedomostí mentality, ktorá je bežná v krajine nášho obchodného partnera, môže viesť táto nevedomosť k nesprávnym uzáverom a následným nevhodným reakciám či postupom. Taktiež ako príčinu môžeme nájsť aj v rozdielnosti kultúr, ktorá môže ovplyvniť priebeh celého rokovania;
- **právne poriadky** – v tomto prípade sa jedná o rozdielne legislatívne normy, najmä v krajinách z oblasti anglosaského práva a to v porovnaní s krajinou, ktoré sa zaradujú do ženevskej právnej oblasti.

V prípade teritoriálnych rizík, nejde o priamu súvislosť s osobou zahraničnoobchodného partnera, jeho ekonomickou alebo finančnou situáciou. Tento druh rizika sa predovšetkým odvíja od politických a hospodárskych udalostí a opatrení cudzieho štátu.

Ďalším druhom rizík, ktoré sa v medzinárodnom obchode vyskytujú, zaradujeme politické a hospodárske riziká. V tomto prípade pod tieto riziká spadajú:

- **riziko embarga, vojny, či riziko štrajkov;**
- **riziko politickej nestability** (uzavretie prístavov, letísk, železničných a cestných hraničných priechodov);
- **riziko administratívneho zabezpečenia obchodu v krajine importéra;**
- **riziko zákazu vyloženia tovaru v prístave určenia;**
- **riziko konverzie meny a transferu devízových hodnôt.**

²⁸ BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: Vydavateľstvo SPRINT DVA, 2019, 501 s. ISBN 978-80-89393-18-3.

Pod pojmom tovarové riziká chápeme riziko neprevzatia tovaru. Ich podstata spočíva najmä v podcenení alebo precenení samotného trhu krajiny odberateľa. Na druhej strane v prípade technických rizík chápeme rozdielnosť určitých technických noriem pre dodávaný tovar. Taktiež sem môžeme zaradiť aj platobné riziko – t. j. riziko z nezaplatenia, resp. platobná neschopnosť odberateľa.²⁹

1.3.1 Kurzovo-menové riziká

V súčasnosti s každou podnikateľskou činnosťou je spojené riziko, resp. určitá neistota. Pod pojmom riziko, môžeme chápať určité neistoty, ktoré možno merať štatistickými metódami. Rizikom, môžeme označovať isté nebezpečenstvo neúspechu hospodárskej činnosti firmy v budúcnosti.³⁰

Môžeme povedať, že s podnikaním na zahraničných trhoch sa spájajú aj niektoré špecifické riziká. Tieto druhy rizík vyplývajú najmä z vývoja kurzov, ekonomických alebo politických zmien na zahraničných trhoch, či z obchodno-politických podmienok určených pre cezhraničný obchod s tovarom a službami. V medzinárodnom obchode však okrem špecifických rizík môžeme nájsť aj prepravné, či komerčné riziká. Práve tieto riziká súvisia v geografickou vzdialenosťou jednotlivcov, rozdiely v obchodných zvyklostiach či v právnych predpisov jednotlivých štátov.³¹

Menové riziká sú spojené s pohybom kurzu mien, vývojom úrokových sadzieb, inflačného vývoja či z možnosti obmedzenia presunu úhrad do zahraničia. Samotné kurzové riziko môžeme spojiť so všetkými formami medzinárodných hospodárskych vzťahov. Toto riziko je výsledkom vývoja jednotlivých kurzov cudzích mien. Môžeme ho taktiež charakterizovať aj ako možnosť, na základe ktorej bude musieť účastník zahraničných ekonomických vzťahov vydať viac hodnôt oproti pôvodnému predpokladu, a to len v dôsledku vývoja zmeny kurzu.³²

Kurzové riziko sa predovšetkým týka rizika, že finančná výkonnosť alebo situácia podniku budú ovplyvnené na základe zmien výmenných kurzov medzi menami. Toto riziko

²⁹ BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: Vydavateľstvo SPRINT DVA, 2019, 503 s. ISBN 978-80-89393-18-3.

³⁰ EUREKONOM. *Neistota, riziko, čisté riziko*. [online]. [cit. 2023-02-04]. Dostupné na internete: <<https://www.euroekonom.sk/ekonomia/riziko/neistota-riziko-ciste-riziko/>>

³¹ MACHKOVÁ, Hana a kol. 2014. *Medzinárodní obchodní operace*. Praha: Vydavateľstvo GRADA PUBLISHING a. s., 2014, 179 s. ISBN 978-80-247-4874-0

³² MACHKOVÁ, Hana a kol. 2014. *Medzinárodní obchodní operace*. Praha: Vydavateľstvo GRADA PUBLISHING a. s., 2014, 188 s. ISBN 978-80-247-4874-0

môžeme nazvať aj jedno z hlavných rizík, ktoré musia podniky a iné hospodárske subjekty brať do úvahy v prípade, ak sa rozhodnú obchodovať na medzinárodných trhoch. Medzi základné tri typy kurzového rizika zaradíme:³³

- **riziko transakcie** – ide o riziko, ktorému spoločnosť čelí pri uskutočňovaní určitých finančných transakcií. V tomto prípade môžeme za riziko považovať zmenu výmenného kurzu ešte pred vysporiadaním samotnej transakcie.
- **ekonomické riziko** – riziko, pri ktorom trhovú hodnotu spoločnosti bude ovplyvnená nevyhnutným vystavením fluktuácii výmenného kurzu. Tento typ rizika je väčšinou vytvorený makroekonomickými podmienkami, t. j. geopolitická nestabilita, či vládne nariadenia.
- **translačné riziko** – tomuto druhu riziku najviac čelia spoločnosti, ktoré majú sídlo v tuzemsku, avšak podniká v zahraničnej jurisdikcii. Zároveň finančná výkonnosť tejto spoločnosti je vyjadrená v domácej mene spoločnosti.

1.4 Menové obchody

V súčasnosti sa pri obchodovaní na zahraničnom trhu stretávame aj s menovými obchodmi. Súčasťou finančného trhu je aj devízový trh. Tento trh nám umožňuje vzájomnú výmenu jednotlivých zahraničných mien. Ide predovšetkým o platby za dovoz, inkasá za vývoz. Avšak zaradíme sem aj iné operácie, ktoré nám môžu ovplyvniť menový kurz domácej meny vo vzťahu k zahraničným menám. Na samotnom devízovom trhu sa môžeme pozorovať výskyt promptných – netermínovaných – spotových alebo trhom termínovaných obchodov. Medzi spotové obchody zaradíme devízové konverzie, či devízovú arbitráž. Čo sa týka termínových obchodov, tak ide najmä o swapy, forwardy, futures či opcie.³⁴

Nižšie si definujeme menové forwardy a swapy, ktoré nám pomôžu s elimináciou kurzových rizík v medzinárodnom obchode.

³³ CORPORATEFINANCEINSTITUTE. *What is foreign exchange risk?* [online]. 2022. [cit. 2023-02-04]. Dostupné na internete: <<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/foreign-exchange/foreign-exchange-risk/>>

³⁴ VUB. *Menové obchody*. [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné na internete: <<https://www.vub.sk/firmy-a-podnikatelia/investovanie-a-treasury/menove-obchody.html>>

1.4.1 Menový forward

Forwardy zaraďujeme medzi najstaršie a najjednoduchšie termínové kontrakty. Spočiatku sa tento druh kontraktu uzatváral v poľnohospodárske. Takéto typy kontraktov, ako je forward, sa predovšetkým uzatvárajú na 1 týždeň, mesiac, 6 mesiacov, 9 mesiacov alebo 1 rok. Môžeme ich však uzatvoriť na akékoľvek obdobie, v dôsledku toho, že závisia od predávajúceho a kupujúceho. Medzi najviac využívané však zaraďujeme forwardy, ktoré sa uzatvárajú s dobou splatnosti do jedného roka. Na druhej strane, medzi najmenej častý typ kontraktu, je práve forward so splatnosťou do 5 rokov.³⁵

Predmet forwardu predstavuje:³⁶

- **predávajúci má zaručený budúci predaj, za pevne určenú cenu, ktorý si dohodol s kupujúcim dnes;**
- **kupujúci má zabezpečené budúcu dodávku za kúpnu cenu;**
- **oba subjekty sú chránení pred rizikom;**
- **ide o vzájomný obchod** – všetky podmienky sú určené tak aby vyhovovali obom partnerom
- **kupujúci má zabezpečenú budúcu kúpnu cenu bez toho, aby ju musel ihneď zaplatiť** – vyplatenie až v dobe splatnosti.

Menový forward predstavuje písomnú zmluvu medzi stranami. Táto zmluva je prispôbená a stanovuje pevný výmenný kurz cudzej meny pre transakciu, ktorá sa však uskutoční v určený dátum v budúcnosti. Samotné menové forwardy sa zvyčajne využívajú na zabezpečenie kurzového rizika.

Menový forward chráni zvyčajne kupujúceho alebo predávajúceho pred nepriaznivým výskytom výmenných kurzov (môžu nastať medzi uzavretím predaja a skutočným uskutočnením samotného predaja).³⁷

Menový forward patrí medzi termínový kontrakt a je najjednoduchším druhom derivátu, kde sa obe strany dohodnú, že v budúcnosti dodajú a zaplatia určité aktívum.

³⁵TOTH, Marian. *Finančné deriváty ako nástroj riadenia rizík*. [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné na internete: <<https://spu.fem.uniag.sk/Marian.Toth/kniha/k12.pdf>>

³⁶ EUREKONOM. *Forwardy a forwardové obchody*. [online]. [cit. 2023-02-07] Dostupné na internete: <<https://www.euroekonom.sk/financie/investicne-strategie/forwardy-a-forwardove-obchody/>>

³⁷ CORPORATEFINANCEINSTITUTE. *Foreich exchange currency forward*. [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné na internete: <<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/foreign-exchange/currency-forward/>>

V tomto prípade, keď strany uzavrujú medzi sebou dohodu o obchode v budúcnosti, tak čelia rizikom straty, do ktorej sa dostanú v dôsledku pohybu ceny, ktorá môže byť v ich neprospech. Samotný výsledok, dosiahli zisk alebo stratu, sa obe zo zúčastnených strán dozvedia až v deň, v ktorý sa dohodli svoje záväzky vyrovnať.

Menové forwardy zaraďujeme medzi súkromné dohody medzi zúčastnenými stranami. Na rozdiel od štandardných futures, sú uzavreté súkromne medzi dvoma zúčastnenými subjektmi a sú prispôsobené požiadavkám strán na konkrétnu transakciu. Taktiež menové forwardy sa neobchodujú na žiadnej burze. Predovšetkým sa tento typ termínového obchodu však využíva v prípade, keď výmenné kurzy môžu ovplyvniť cenu predávaného tovaru.

Môžeme povedať, že forwardový menový obchod s pohyblivým dňom splatnosti má vlastnosti forwardového obchodu s pevným dňom splatenia. Avšak nájdeme tu jednu výnimku. Ak hovoríme o forwarde s pohyblivým dňom splatnosti, tak v tomto prípade sa pri dohodnutí obchodu nestanovuje deň splatnosti, avšak lehota v rámci ktorej sa bude deň splatnosti pohybovať. Subjekt si tak môže neskôr v rámci tejto lehoty určiť konkrétny deň splatnosti, v čase keď už bude vedieť presný dátum splatenia. Takáto lehota predstavuje max. 30 kalendárnych dní.³⁸

1.4.2 Menový swap

Swapy vo všeobecnosti sú postavené na teórii komparatívnych výhod. Subjekty, ktoré sa zúčastňujú swapových obchodov sú vystavené úverovému, ale aj riziku pozície. Swapy predstavujú zmluvne dohodnutú výmenu vopred určitého peňažného toku medzi dvoma alebo viacerými subjektmi v určitých termínoch v budúcnosti. V súčasnosti rozlišujeme viacero druhov swapov:³⁹

- **bázický swap;**
- **úrokový swap;**
- **menový swap;**
- **menový úrokový swap;**
- **krížový menový úrokový swap;**

³⁸ EUREKONOM. *Forwardy a forwardové obchody*. [online]. [cit. 2023-02-05] Dostupné na internete: <<https://www.euroekonom.sk/financie/investicne-strategie/forwardy-a-forwardove-obchody/>>

³⁹ EUREKONOM. *Menové swapy*. [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné na internete: <<https://www.euroekonom.sk/menove-swapy/>>

- **euqitné swapy.**

V tejto kapitole sa však bližšie pozrieme na menový svoj, ktorý ďalej využijeme aj na elimináciu kurzovo-menových rizík.

Menový swap môžeme definovať aj ako dohodu o súčasnom zapožičaní jednej meny a požičaní druhej v počiatočnom dátume a následnej výmene súm pri splatnosti. Ak chceme aby menový swap fungoval správne, oba subjekty musia mať vo vlastníctve menu a taktiež potrebujú menu, ktorú vlastní protistrana. Existujú tzv. 2 časti menového swapu:⁴⁰

- 1. etapa v počiatočnom dátume;**
- 2. časť v splatnosti (exspirácií kontraktu).**

Pri prvej časti vravíme, že ide o transakciu za prevládajúci spotový kurz. V tomto prípade si oba subjekty vymenia sumy v rovnakej hodnote vo svojich menách za *spotový kurz* (kurz k počiatočnému dátumu). Následne nasleduje druhá časť. Ide o transakciu s vopred stanoveným forwardovým kurzom v čase splatnosti. Oba subjekty si opäť vymenia sumy, t. j. každá strana dostane požičanú menu a vráti požičanú menu.

Menové swapy sú prospešné a určené na požičiavanie čiastok bez toho, aby si hospodársky subjekt bol nútený brať cezhraničný úver. Úlohou menového swapu je eliminácia kurzového rizika a to prostredníctvom uzamknutia forwardového kurzu, vďaka čomu je budúca platba známa.

1.4.3 Menové opcie

V medzinárodnom obchode sa stretávame s množstvom finančných nástrojov. Jedným z nich sú aj menové opcie. Subjekty vystupujúce na medzinárodnom trhu tieto zabezpečovacie nástroje využívajú na zabezpečenie sa proti riziku, ktorý vyplýva z možného vývoja konkrétneho menového páru. Menové opcie nám ponúkajú taktiež možnosť profitovať na opačnom vývoji na devízovom trhu. S nákupom menovej opcie klientovi prislúcha právo, nie však povinnosť, kúpiť alebo predat' danú opciu za vopred dohodnutý kurz k stanovenému dátumu v budúcnosti. Kupujúci opcie v tomto prípade platí predávajúcemu danej opcie tzv. opčnú prémiiu.⁴¹

⁴⁰ CORPORATEFINANCEINSTITUTE. *Foreign currency swap*. [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné na internete: <<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/derivatives/foreign-currency-swap/>>

⁴¹ AKCENTA. *Menová opcia*. [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné na internete: <<https://www.akcenta.sk/menova-opcia.html>>

Súčasťou finančného trhu je aj devízový trh, ktorý nám umožňuje vzájomnú výmenu zahraničných mien – ide o platby za dovoz, rôzne inkasá za vývoz ako aj iné operácie, ktoré ovplyvňujú menový kurz domácej meny vo vzťahu k zahraničným menám. Menové opcie predstavujú určité právo, nie však povinnosť predat'/kúpiť' podkladové aktívum – devízy, k vopred stanovenému dátumu za vopred dohodnutý kurz. V súčasnosti rozlišuje dva základnú druhy menových opcií a to:⁴²

- **call option** – inak prezývaná aj kúpna opcia. Ide o právo nie povinnosť kúpy hlavnej meny v stanovenom kurze;
- **put option** – v tomto prípade vravíme o predajnej opcii, kedy máme právo, nie však povinnosť predaja hlavnej meny v stanovenom kurze.

Okrem dvoch typov menových opcií, taktiež rozlišujeme **európsky typ opcie** (uplatnenie práva len v dohodnutý deň do splatnosti) a **americký typ opcie** (uplatnenie práva v ktoromkoľvek čase do splatnosti).

Menové opcie pomáhajú subjektom vystupujúcim na medzinárodnom trhu zabezpečiť svoje finančné prostriedky a to v prípade, ak by sa menové kurzy vyvíjali nepriaznivo (podobne ako pri forwardových obchodoch). Avšak v prípade pozitívneho vývoja na trhu, subjekt vystupujúci na medzinárodnom trhu nemusí opciu využiť na rozdiel od forwardu.⁴³

Medzi najčastejšie dôvody využívania menových opcií zaradíme krátkodobé zaistenie spotových menových alebo zahraničných akciových trhových pozícií. Samotné ceny opcií odvodzujeme od základnej meny, ktorá je prvou menou v menovom páre. Všetky menové opcie sú dostupné prostredníctvom regulovaných búrz, ktoré ponúkajú množstvo kótovacích opcií so štandardizovanými splatnosťami. Ak obchodujeme na burze, v takom prípade sú menové opcie dostupne väčšinou dostupné v desiatich menových pároch.⁴⁴

Časť obchodných kontraktov týkajúcich sa menových kontraktov môže mať výlučne špekulačný charakter, kedy účastníci predmetných operácií v očakávaní určitého vývoja podkladového aktíva uzatvárajú devízové kontrakty s cieľom generovania zisku z kurzových rozdielov medzi dátumom podpisu kontraktu a dátumom jeho expirácie.

⁴² VÚB. *Menové obchody*. [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné na internete: <<https://www.vub.sk/firmy-a-podnikatelia/investovanie-a-treasury/menove-obchody.html>>

⁴³ AKCENTA. *Menová opcia*. [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné na internete: <<https://www.akcenta.sk/menova-opcia.html>>

⁴⁴ CMC MARKETS. *Forex options trading*. [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné na internete: <<https://www.cmcmarkets.com/en/learn-forex/forex-options-trading>>

2 Cieľ a metodika práce

Hlavným cieľom diplomovej práce je zhodnotiť úroveň finančných služieb v oblasti medzinárodného platobného styku vo vzťahu B2B.

Stanovený hlavný cieľ doplníme súborom sekundárnych cieľov, ktoré nám svojím charakterom pomôžu bližšie odhaliť osobitosť nášho výskumu. Ku parciálnym cieľom zaradíme:

1. Vyhodnotenie stupňa implementácie SEPA Transfer Credit Instant Payment v podmienkach Slovenskej republiky a EÚ;
2. Analýza dopytu po alternatívnych menových konverziách prostredníctvom nebankových licencovaných subjektov v podmienkach Slovenskej republiky;
3. Eliminácia kurzových rizík prostredníctvom termínových obchodov a predajom pohľadávok formou exportného faktoringu a forfaitingu.

Pri písaní našej diplomovej práce sme sa zamerali na výber najpodstatnejších faktorov z veľkého množstva dostupných informácií. Predchádzalo tomu dôkladné študovanie domácej ako i zahraničnej literatúry, ale aj rôznych vedeckých článkov. Využili sme rôzne výskumné metódy, ktoré nám napomohli k dosiahnutiu stanoveného cieľa. Počas písania diplomovej práce sme našli využitie najmä v klasických empirických metód výskumu, k tomu aby sme dosiahli stanovený cieľ. Najviac využívanou metódou je u nás analýza, ktorá sa využíva na systematické skúmanie a rozbor dáta informácií. Danú metódu sme využili v teoretickej ako aj praktickej časti diplomovej práce. V teoretickej časti sme analýzu využili na zozbieranie dostupných dát z dostupných zdrojov a rozdeľovali na menšie časti, ktoré sme ďalej v našej práci skúmali. Pri praktickej časti bola daná metóda využitá identickým spôsobom, kedy sme z veľkého množstva dostupných informácií vybrali tie najrelevantnejšie pre nás a postupne ich skúmali. Okrem spomínanej metódy sme siahli aj po metóde syntézy. Táto metóda spočíva v tom, že skúmajú jednotlivé prvky a procesy, ktoré sú následné zlúčené do nového celku. Metódu syntézy sme zakomponovali na záver našej diplomovej práce, kedy sme zhodnotili úroveň finančných služieb v oblasti medzinárodného platobného styku.

Okrem spomínaných dvoch metód sme sa rozhodli využiť aj metódu indukcie. Spomínaná metóda sa zameriava na odovzdanie všeobecných záverov z konkrétnych pozorovaní alebo skúseností. Metódu indukcie sme v našom prípade aplikovali v praktickej

časti našej diplomovej práce, kedy sme z dostupných informácií postupne vytvárali jednotlivé závery. Pri písaní diplomovej práce sme našli využitie aj metódy dedukcie. Táto metóda je opakom indukcie, teda chápeme ju ako postup, kedy zo všeobecných faktov postupujeme ku konkrétnym. Metódu dedukcie sme v našej práci aplikovali najmä v praktickej časti, kde sme sa zaoberali súčasným stavom implementácie SEPA platieb v oblasti Slovenskej republiky a EÚ. Okrem praktickej časti, sme danú metódu využili aj pri písaní teoretickej časti. Dedukcie nám umožnila postupne charakterizovať všeobecné fakty, ktoré sme nadobudli prostredníctvom indukcie.

Na dosiahnutie hlavného a parciálneho cieľa sme v našej práci využili niekoľko zdrojov, najviac sme však využili sekundárne zdroje. V teoretickej časti sme sa opierali najmä o knižné zdroje dostupné v slovenskom či v zahraničnom spracovaní. Táto práca sa zameriava najmä na tému v oblasti financovania a zaistením sa proti kurzovo-menovým rizikám, s ktorými sa subjekty vystupujúci na medzinárodných trhoch stretávajú pravidelne.

3 Výsledky práce a diskusia

V súčasnosti množstvo firiem a podnikov sa rozhodli expandovať na zahraničné trhy. Na to aby subjekty dokázali byť na medzinárodných trhoch úspešné musia sa vedieť asimilovať daným podmienkam, ktoré im tento trh ponúka. Obchodný kontrakt môžeme považovať za úspešný práve vtedy, ak zákazník za dodaný tovar a služby zaplatí, alebo dodávateľ, resp. exportér predal pohľadávku bez toho, aby musel zodpovedať jej nadobúdateľovi za platobnú morálku svojho zákazníka. To si vyžaduje kontinuálne poznávanie aktuálnych spôsobov realizácie platobného styku nielen v mene euro, ale aj iných menách. Vzhľadom na to, že množstvo kontraktov mimo štátov EÚ je podpísaných v inej mene ako euro, je nevyhnutnou súčasťou kontraktu z pohľadu exportéra zabezpečenie kurzovo-menových rizík.

3.1 Analýza SEPA platieb v oblasti Slovenskej republiky a EÚ

V roku 2002 sa v Európe zaviedlo euro ako hotovostné platidlo. Na základe tohto kroku sa v EÚ plánuje aj štandardizácia bezhotovostných platobných transakcií. Môžeme očakávať, že so všetkými platbami budeme zaobchádzať ako s domácimi. Pred tým ako sa v Európskej únii zaviedli SEPA platby, všetky spoločenstvá a členské štáty Európskej únie spracovávali transakcie vlastným spôsobom – početné variácie platobných systémov v celej EÚ. Avšak na štandardizáciu spracovania transakcií je potrebné implementovať nové pravidlá a formáty SEPA.⁴⁵

V novembri roku 2017 Európska platobná rada predstavila novú platobnú schému okamžitých platieb a to SEPA Instant Credit Transfer. Môžeme povedať, že tento druh platieb funguje ako štandardné SEPA platby v mene euro, avšak prevod finančných prostriedkov je naopak realizovaný okamžite, a to najneskôr do 10 sekúnd medzi účastníkmi jednotného európskeho priestoru.

V súčasnosti SEPA platby na Slovensku poskytujú iba 3 banky a to Tatrabanka, Slovenská sporiteľňa a VÚB Banka. Okamžité platby radíme medzi dobrovoľné služby, preto počet bánk, ktoré poskytujú takéto služby rastie postupne. Avšak k 10.1.2022 ich

⁴⁵ZV.PSA. 2023. *Payment Transactions*. [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné na internete: <<https://zv.psa.at/en/payment-transactions.html>>

v rámci EÚ evidujeme 2 328, čo predstavuje viac ako 60% všetkých poskytovateľov platobných služieb z 26 európskych krajín.⁴⁶

Samotné využívanie okamžitých bankových platieb sa ihneď po zavedení stali bežnou súčasťou finančných transakcií aj na Slovensku. Napriek tomu, že ich doposiaľ ponúkajú len 3 banky, ktoré sme si spomenuli vyššie, ich podiel na celkových platbách prekročil 10% všetkých SEPA platieb. Môžeme tak povedať, že sme sa priblížili k európskemu priemeru. Vo februári v roku 2022, Národná banka Slovenska (NBS), evidovala v rámci Slovenska 1,7 milióna okamžitých platieb.

Napriek tomu, že Slovensko zaradujeme medzi krajinu, ktorá zaviedla systém okamžitých platieb neskôr ako viacero európskych krajín, dokázali sme sa rýchlo uchytiť. Môžeme povedať, že využívanie okamžitých platieb má oveľa väčší potenciál, ako len rýchly transfer financií medzi bankovými účtami pomocou internetbankingu či aplikácií. Tieto platby nám pomáhajú otvoriť priestor pre celý trh poskytovateľov platobných služieb a fintechy. Je to najmä z dôvodu riešenia problémov nielen pre platby medzi subjektami, ale taktiež u obchodníkov v kamenných prevádzkach či na internete. Podľa NBS sú SEPA okamžité platby významným a revolučným benefitom pre firemných klientov.⁴⁷

Slovensko a samotní Slováci, ktorí žijú v danej krajine majú k inováciám na dosah. Od zavedenia SEPA okamžitých platieb sa môžeme zaradiť medzi aktívnych užívateľov. SEPA okamžité platby sú v súčasnosti na Slovensku dostupné v 3 bankách – Slovenská sporiteľňa, VÚB a Tatra banka, keďže tieto banky sa na spustenie pripravovali viac ako rok z dôvodu potreby technického riešenia, ktoré bolo potrebné pre spustenie daného systému. Európska komisia v súčasnosti pracuje na legislatíve, aby sa tieto okamžité platby stali novým štandardom pre platby v Európe. Okamžité platby sú v dnešnej dobe pomerne často využívané a ich rozvoju môžu prispieť aj platobné riešenia u obchodníkov, ktoré sú taktiež založené na SEPA platbách. Tieto platby by mohli fungovať na podobnom princípe ako platby kartami a zároveň tak byť aj novou možnosťou vyrovnanie záväzkov za tovary a služby.⁴⁸

V rámci Európy, SEPA platby sa využívajú medzi 36 krajinami, a to 27 krajín Európskej únie spolu so Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska, Island,

⁴⁶NBS. *SEPA okamžité platby*. [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné na internete: <<https://nbs.sk/platby/platobne-nastroje/sepa-okamzite-platby/>>

⁴⁷TERAZ. 2022. *Záujem o okamžité platby rastie, podiel prekročil 10%*. [online]. [cit. 2023-03-24]. Dostupné na internete: <<https://www.teraz.sk/ekonomika/analiza-tyzdna-zaujem-o-okamzite/641684-clanok.html>>

⁴⁸OPENIAZOCH 2023. *Slováci platia rýchlo a digitálne*. [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné na internete: <<https://openiazoch.zoznam.sk/financie/slovaci-platia-rady-rychlo-a-digitalne-blog/>>

Nórsko, Lichtenštajnsko, Švajčiarsko, San Maríno, Monako, Andorra A Vatikánsky mestský štát. V súčasnosti sa však o pripojenie k týmto okamžitým platbám usiluje aj Moldavsko. Pripojenie Moldavska k systému SEPA môžeme zaradiť medzi hlavné priority krajiny, najmä z dôvodu, že krajina samotná je nielen prepojená s ekonomikou európskeho priestoru, ale predovšetkým viac ako 60% obchodu s tovarom a 80% obchodu so službami prebieha výhradne s členskými krajinami SEPA. Ďalším dôvodom, môžeme zaradiť aj fakt, že takmer 75% celkového objemu PZI (priamych zahraničných investícií) do moldavskej ekonomiky taktiež pochádza z členských štátov SEPA. Keďže Moldavsko ako krajina, podala žiadosť o členstvo v EÚ, predpokladá, že práve využívanie týchto okamžitých platieb by mohlo dopomôcť k jej rýchlejšie integrácii k tomuto spoločenstvu.⁴⁹

SEPA platby sú v súčasnosti v Európe využívané dennodenne. K ich ešte aktívnejšiemu využívaniu môže dopomôcť aj cezhraničná platobná spoločnosť Tralango. Táto cezhraničná platobná spoločnosť sa rozhodla pre spustenie okamžitých platieb do Európy, ktoré umožňujú nielen podnikom ale aj jednotlivcom uskutočňovať cezhraničné platby v reálnom čase. Môžeme povedať, že Single Euro Payments Area (SEPA), je iniciatívou Európskej únie na integráciu a zjednodušenie bankových prevodov. Môžeme povedať, že vďaka tomu systému okamžitých platieb, môžu používatelia Tralango okamžite previesť svoje finančné prostriedky cez hranice bez akéhokoľvek oneskorenia. Týmto významným krokom môžeme prispieť k zlepšeniu samotných cezhraničných platieb, ako aj k ich zefektívneniu. Umožníme tým podnikom a jednotlivcom ušetriť nielen čas, ale aj peniaze na transakčných poplatkoch a znížiť tak riziko z oneskorenia alebo chýb v platobnom procese. Tento krok môžeme považovať za významný najmä pre každého, kto potrebuje vykonávať cezhraničné platby do Európy.⁵⁰

3.1.1 Porovnanie vykonávania bankových prevodov pred a po zavedení SEPA platieb

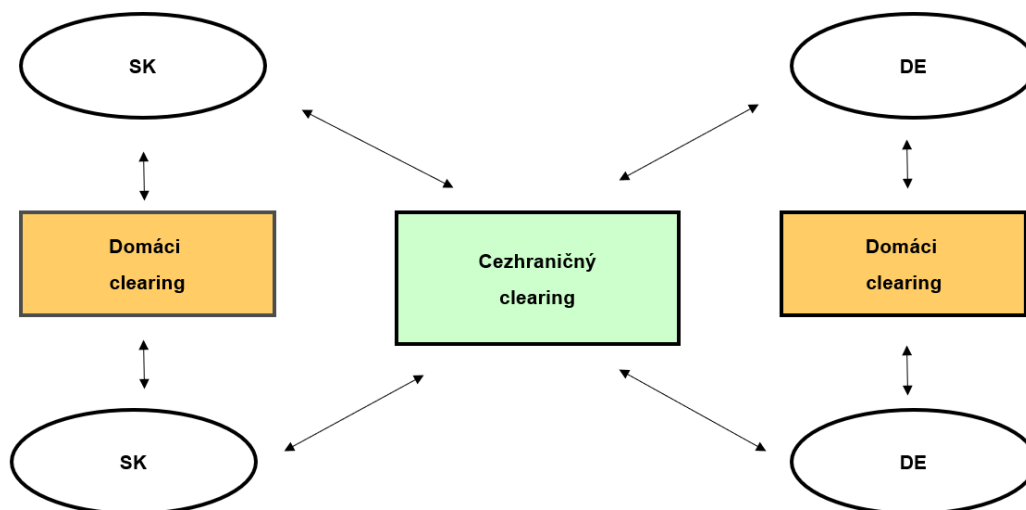
SEPA platby znamenajú jednotný spôsob, akým prebiehajú platby takmer v celej Európe. Môžeme povedať, že spotrebiteľom a podnikom to umožňuje realizovať a prijímať platby v eurách v rámci jednej krajiny alebo medzi jednotlivými krajinami za rovnakých

⁴⁹SEENEWS 2022. *Moldova aims to join Single Euro Payments Area as soon as possible*. [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné na internete: <<https://seenews.com/news/moldova-aims-to-join-single-euro-payments-area-as-soon-as-possible-pm-805178>>

⁵⁰THE PAYEPERS 2023. *Tralango launches instant SEPA payments to Europe*. [online]. [cit. 2023-04-06]. Dostupné na internete: <<https://thepaypers.com/payments-general/tranglo-launches-instant-sepa-payments-to-europe--1262071#>>

podmienok, práv a povinností bez ohľadu na to, kde sa nachádzajú. Na obrázkoch nižšie si porovnáme cezhraničné a domáce platby pred a po zavedení SEPA platieb.⁵¹

Obrázok 1: Schéma bankových prevodov pred zavedením SEPA platieb.

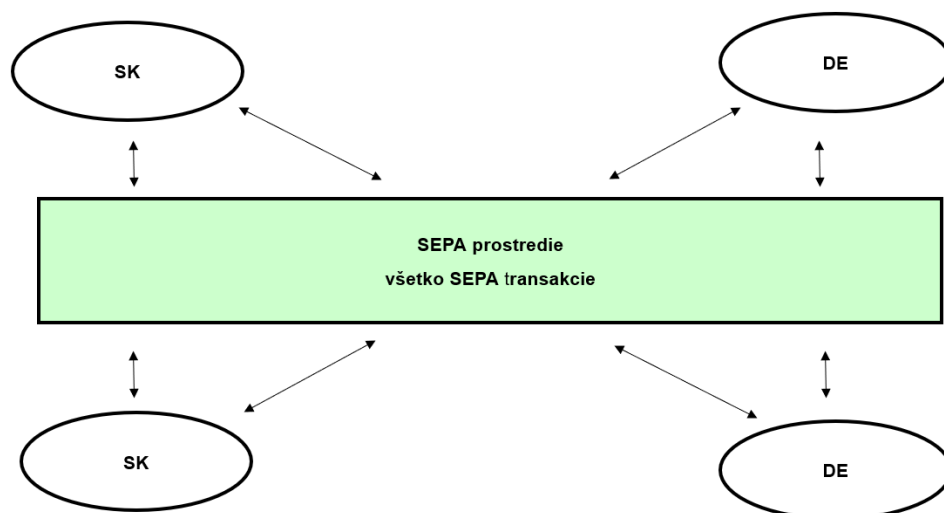

Zdroj: Slovenská Banková Asociácia

Na obrázku môžeme pozorovať spôsob akým sa platby vykonávali pred zavedením samotného SEPA systému. Odosielateľ prevodu musel svojej banke najskôr poskytnúť inštrukcie pre medzinárodný prevod, ktorý musel obsahovať aj potrebné informácie (suma, údaje o účte príjemcu). Banka odosielateľa spracovala inštrukcie pre prevod a následne sprostredkovala tento prevod prostredníctvom svojho medzinárodného platobného styku.

⁵¹ SITA. *Prechod na SEPA platby vás príliš nezaťažuje, skôr banku*. [online]. [cit. 2023-06-15]. Dostupné na internete: <<https://sita.sk/prechod-na-sepa-platby-vas-prilis-nezatazi-skor-banku/>>

Obrázok 2: Schéma bankových prevodov po zavedení SEPA platieb.

Zdroj: Slovenská Banková Asociácia

Zavedením SEPA platieb, cezhraničné prevody medzi bankami v rôznych krajinách, ktoré sú zúčastnené v SEPA, sa realizujú prostredníctvom SEPA platobných systémov. Takéto systémy umožňujú rýchle, jednoduché a lacné prevody peňazí v eurách medzi účtami v SEPA zóne. Umožňuje to aj zjednodušenie ako aj zlacnenie platobných služieb. STC (SEPA Transfer Credit) v praxi nám umožňuje plynulé fungovanie systémov, v ktorom samotné platby sú vykonané v plnej výške a klient, ktorý je zapojený do takejto transakcie platí vždy iba poplatky svojej banky.⁵²

V súčasnosti nám banka za platby v eurách v rámci celej EÚ smie účtovať len toľko, koľko by účtovala za rovnocenné vnútroštátne transakcie. Takéto transakcie sa týkajú predovšetkým prevodov medzi bankovými účtami v rôznych krajinách EÚ, výberov z bankomatov v krajinách EÚ, platieb debetnou alebo kreditnou kartou v EÚ, ako aj inkasných platieb. Môžeme povedať, že týmto pravidlom sa musia riadiť banky, ktoré sídla v krajinách EÚ mimo eurozóny, t. j. za platbu v eurách do alebo v rámci jednej krajiny EÚ nám nesmú účtovať viac, než by účtovali za domácu platbu v miestnej mene. Môžeme si to uviesť na jednoduchom príklade: *Subjekt žije v Česku a má tam aj bankový účet. Pri prevodoch v českých korunách na akýkoľvek iný bankový účet v Českej republike mu jeho*

⁵² SBAONLINE. *SEPA a SEPA okamžité platby*. [online]. [cit. 2023-06-15]. Dostupné na internete: <<https://www.sbaonline.sk/projekt/sepa-a-sepa-okamzite-platby-instant-payments/>>

banka účtuje 5 Kč. Po úspešne realizovanom obchode, potreboval previesť 500 € na bankový účet jedného z obchodných partnerov vo Francúzku. Banka mu smie za túto službu účtovať len toľko, koľko mu účtuje za daný prevod v korunách v Česku – 5 Kč – alebo ekvivalent tejto sumy v eurách.⁵³

3.1.2 Zavádzanie SEPA inkás (SDD) vo firmách na Slovensku

SEPA inkaso predstavuje nový produkt s údajmi, ktoré doteraz neboli pri inkasách požadované. Samotná implementácia vo firmách si vyžaduje určité kroky a prípravy. Môžeme povedať, že pre jednotlivé firmy je veľmi dôležité najskôr analyzovať potreby a samotné výhody SEPA Direct Debit.⁵⁴

Takéto zavádzanie si vyžaduje isté technické požiadavky, ktoré zahŕňajú:⁵⁵

- **Identifikátor účtu – IBAN (príjemca, platiteľ)** – na strane klienta (resp. inkasujúceho podniku) je nevyhnutná potreba skonvertovať prípadne doplniť databázy účtov klientov alebo obchodných partnerov;
- **BIC** – 8 alebo 11 miestny údaj (ide o swiftový kód banky);
- **CID** – získanie a používanie ID inkasanta/kreditora;
- **Referencia mandátu**
- **Prechod na komunikáciu s bankou podľa ISO 20022 XML**

Prechod na komunikáciu s bankou podľa ISO 20022 XML nezahŕňa len snahu o štandardizáciu. V praxi to považujeme za nový formát, ktorý plne umožňuje zadávanie povinných ale aj nepovinných údajov. Pri zavádzaní SEPA systémov vo firmách je nevyhnutná aj komunikácia s klientmi a samotná príprava klienta na SEPA platby.

V prípade referencie mandátu hovoríme o mandáte na inkaso. Tento mandát je udeľovaný platiteľom priamo inkasantovi. Mandát predstavuje vyjadrenie súhlasu o splnomocnenie, ktoré je dané debitorom kreditorovi. Na jednej strane umožňuje

⁵³ EUROPAEU. *Payments, transfer and cheques*. [online]. [cit. 2023-06-20]. Dostupné na internete: <https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/financial-products-and-services/payments-transfers-cheques/index_sk.htm>

⁵⁴ SITA. *Prechod na SEPA platby vás príliš nezaťažuje, skôr banku*. [online]. [cit. 2023-06-15]. Dostupné na internete: <<https://sita.sk/prechod-na-sepa-platby-vas-prilis-nezatazi-skor-banku/>>

⁵⁵ ASCOFIN. *Čo nového v bankách?* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-06-20]. Dostupné na internete: <http://asocfin.sk/wp-content/uploads/2012/07/SAF_Okt2012-Koh%C3%BAtikov%C3%A11.pdf>

kreditorovi iniciovať inkaso s následným debetovaním definovaného účtu debitora, no na druhej strane to umožňuje banke debtora vykonať takú transakciu v súlade s pravidlami.

Postupné zavádzanie SEPA platobných systémov vo firmách si vyžaduje aj riešenie v oblasti Creditor Identifier. V prípade SR môžeme povedať, že na Slovensku bude využívaný centralizovaný prístup vydávania CID-ov. Všetky FO a PO, ktoré chcú vykonávať platby formou inkasa musia mať pridelené a používať platné CID. V takomto prípade o pridelenie CID žiada klient lokálnu banku, ktorá zhodnotí jeho bonitu a následne požiada o vydanie CID v centrálnom registri. Avšak pridelený CID neznamená automaticky umožnenie vykonávať SEPA inkasá príslušnému klientovi. Môžeme povedať, že takéto plnenie nastáva až po aktuálnom zhodnotení dôveryhodnosti a bonity svojho klienta.

Pri celom tomto systéme implementácie SDD vo firmách je dôležité, aby sme mali na pamäti že presný postup implementácie môže závisieť od jedinečných potrieb a technologických prostriedkov jednotlivých firiem. Je však nevyhnutné, aby firmy konzultovali takúto implementáciu s bankami a technickými expertmi, ktorí majú dostatok znalostí o ISO 20022 XML.⁵⁶

3.1.3 Využívanie SEPA inkás (SEPA Direct Debit – SDD) vo firmách.

SEPA platobné nástroje sa stali súčasťou našich každodenných životov. Uľahčujú nielen jednotlivcom, ale aj rôznym firmám ušetriť čas, ale aj peniaze za transakčné poplatky a tým znížiť aj niektoré riziká.

SEPA inkaso je istý typ platobnej služby, pri ktorej sa požadovaná čiastka platobnej operácie strhne z platobného účtu platiteľa a zároveň sa pripíše v prospech účtu príjemcu. Celý proces nazývame SEPA inkaso, pričom tento platobný príkaz príjemca na základe súhlasu platiteľa. Pri využívaní tohto druhu okamžitých bezhotovostných platieb sa stretávame s istými pojmi:⁵⁷

- **Mandát** – súhlas, ktorým platiteľ umožnil svojmu partnerovi resp. príjemcovi, vykonať bezhotovostnú platbu formou SEPA inkasa. V tomto prípade sa

⁵⁶ ASCOFIN. *Čo nového v bankách?* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-06-20]. Dostupné na internete: <http://asocfin.sk/wp-content/uploads/2012/07/SAF_Okt2012-Koh%C3%BAtikov%C3%A11.pdf>

⁵⁷ VUB. *SEPA platby*. [online]. [cit. 2023-04-06]. Dostupné na internete: <<https://www.vub.sk/ludia/platby/sepa-platby.html>>

stretávame so zmluvným vzťahom medzi platiteľom a inkasantom bez účasti banky;

- **CID** – tento pojem označujeme ako jedinečný identifikátor inkasanta. Tento identifikátor mu bol priradený inštitúciou, ktorá je určená na vedenie databáz inkasantov v danej krajine. Na SR pod touto inštitúciou chápeme NBS;
- **UMR** – chápeme pod týmto pojmom referenciu mandátu. Ide o jedinečný identifikátor inkasa stanovený inkasantom;
- **Ochrana účtu**
- **Autorizácia na inkaso** – ide o súhlas, ktorý bol zadaný na bežnom účte klienta k inkasu. Týmto súhlasom vieme skontrolovať oprávnenosť inkasa zo strany inkasanta.

SEPA inkasá vo firmách, nemôžeme definovať rovnako ako SEPA inkasá pre bežných ľudí. Systém SEPA inkasa B2B (Business to Business) môžeme využívať už pomerne dlhšie. Tento druh platobného prostriedku nám poukazuje na veriteľa, ktorý môže vybrať sumu peňazí z účtu jeho dlžníka. Dlžník sa však musí nachádzať v krajine SEPA, najmä v prípadoch ak počítame s opakovanými platbami.

SEPA inkaso typu B2B, nám poskytuje možnosť vyrovnať jednorazovú alebo pravidelné eurovú faktúru v eurách bez hornej hranice sumy veriteľovi v rámci SEPA zóny. Taktiež sa nám tu naskytuje aj možnosť nastavenia splátkového kalendára. Ku každému inkasu musíme dohliadať, aby bolo doložené aj poverenie. Dané poverenie nám poskytuje možnosť nahradiť starú žiadosť o autorizáciu inkasa. Poverenie musí byť priložené k zmluve a musí obsahovať jedinečné číslo RUM (jedinečná referencia mandátu). Zo strany dlžníka, očakávame podpísanie poverenia, ktoré následne autorizuje veriteľa na vykonanie inkasa z účtu dlžníka. V takýchto prípadoch je pre nás veľmi nevyhnutné, aby veriteľ uchovával všetky originály podpísaných mandátov na bezpečnom mieste. Originály musia byť k dispozícii na požiadanie dlžníka do 30 dní. Tento postup sa nám môže zdať náročný a zdĺhavý, avšak je súčasťou regulácie pre ochranu spotrebiteľa v rámci SEPA. B2B SEPA inkaso predovšetkým vyhradzuje pre medzipodnikové platby. Žiadosť o SEPA B2B inkaso je dôležité podať najneskôr deň vopred pred dátumom splatnosti (jeden pracovný deň). V prípade, ak by sme sa stretli s námietkami zo strany dlžníka proti

inkasu, má právo tak urobiť 13 mesiacov, ale len v prípade, že transakcia bola neoprávnená alebo chybná.⁵⁸

Využívanie SEPA platieb vo firmách najmä schémy SDD (SEPA inkaso), môžeme prepojiť aj s CRM systémami. Ideálnym riešením pre prepojenie SEPA inkás a systémov CRM vo firmách je aj softvér IBANC. Ide o systém, ktorý ponúka pre firmy ideálne riešenie SEPA inkás (SDD) v rámci EÚ. Môžeme ho chápať ako flexibilné riešenie pre príkazy na SEPA inkaso, ako aj iné platobné transakcie pre medzinárodné firmy, ktoré vykonávajú istý podiel svojho podnikania v rámci SEPA. Tento systém využívajú aj viaceré veľké firmy, ktoré pôsobia na území Európskej únie a využívajú predovšetkým SEPA inkasá, ktoré zároveň prepájajú aj so svojimi CRM systémami. Medzi niektoré z najvýznamnejších spoločností môžeme zaradiť: Siemens Netherlands NV, Rezidencia Saint Nicolas, Toyota Boshoku Eurove NV či 3M Benelux. Využitie prepojenia SEPA SDD a CRM systémov je prínosné vo svete, v ktorom spojenie a komunikáciu so zákazníkmi radíme medzi dôležitú.⁵⁹

SEPA inkasá ponúkajú spotrebiteľom, ale aj firmám veľké množstvo výhod. Príkladom si môžeme uviesť automatizáciu transakcie, kedy sa spotrebiteľia vyhnú riziku z omeškania termínu splatnosti, t. j. v prípadnom omeškaní by im boli účtované dodatočné poplatky za oneskorené platby. Keď sa pozrieme na výhody u podnikateľov či v podnikoch, SEPA SDD im prináša zvýšenie efektivity. A to z dôvodu automatizácií spracovania platieb. Na druhej strane, to firmám napomáha aj optimalizovať cash flow. Hlavným dôvodom v tomto prípade môžeme vidieť pri platení faktúr, keďže sa platia v čase ich splatnosti a môžu byť smerované na jeden účet.⁶⁰

V dnešnom svete plnom technológií a rozvoja sa aj pri platbách v medzinárodnom obchode stretávame s rôznymi inováciami. Medzi tie najpoužívanejšie môžeme zaradiť využívanie online faktúr (tzv. e-invoicing). Firmy na vytváranie online faktúr využívajú rôzne fakturačné systémy, ktoré im umožnia faktúry vytvoriť rýchlo a zároveň majú aj prehľad v platbách od klientov. Tieto aplikácie sú vo vzťahoch B2B obvykle súčasťou modelov riadenia vzťahov so zákazníkmi (CRM – Custom Relationship Managmet).⁶¹

⁵⁸ TREEZOR. *The SEPA SDD B2B debit*. [online]. [cit. 2023-04-06] Dostupné na internete: <<https://www.treezor.com/insights/knowledge-center/sepa-sdd-b2b-debit/>>

⁵⁹ IBANC. *The ideal SEPA solution for CRM systems offering payment transactions on basis of direct debit orders within th EU*. [online]. [cit. 2023-04-06]. Dostupné na internete: <<https://www.ibanc.software/crm/>>

⁶⁰ EUROPEANPAYMENTSCOUNCIL. *SEPA Direct Debit*. [online] [cit. 2023-04-06]. Dostupné na internete: <<https://www.europeanpaymentscouncil.eu/what-we-do/sepa-direct-debit>>

⁶¹ THEFINTECHLAB. *E-invoicing*. [online]. [cit. 2023-04-06]. Dostupné na internete: <<https://www.thefintechlab.com/e-invoicing/>>

3.1.4 Porovnanie bánk, ktoré poskytujú SEPA platby na SR s bankami v Českej republike.

SEPA okamžité platby predstavujú úhrady, ktoré sú dostupné 24 hodín denne, 7 dní v týždni, 365 dní v roku. Takéto transakcie nám umožňujú a zároveň zabezpečujú okamžité vyrovnanie transakcií a pripísanie prostriedkov na účet príjemcu do 10 sekúnd.

Národná banka Slovenska, ktorá je súčasťou Eurosystemu, poskytuje pre slovenský bankový trh službu vyrovnania okamžitých platieb v novom platobnom systéme pre okamžité platby TIPS (target Instant Payment Settlement), ktorý je prevádzkovaný Eurosystemom. Takéto prístupenie do SCT Inst schémy (SEPA Transfer Credit), považujeme pre poskytovateľov platobných služieb dobrovoľné.⁶²

SEPA považujeme za projekt, ktorý môže firmám ako aj subjektom zjednodušiť podnikanie na medzinárodných trhoch. Takéto platby majú rovnaké technické špecifikácie a poplatky ako domáce platby v rámci krajiny, čo zjednodušuje cezhraničné transakcie v rámci SEPA. Ako však vieme, na Slovensku je táto služba poskytovaná iba 3 bankami. Dôvody, prečo to tak je sú rôzne. Môžeme povedať, že pre poskytovanie takýchto platieb je potrebné mať vytvorené a správne nastavenú technickú infraštruktúru, ktorá zabezpečuje prenos platieb medzi bankami. Niektoré menšie banky však nemajú vyvinuté a implementované systémy, ktoré by im tak umožňovali poskytovanie takýchto služieb. Samotná implementácia SEPA platobného systému si vyžaduje určité náklady a úsilie. Menšie banky tak majú obmedzené finančné prostriedky a v takom prípade sa nemusia zaujímať o poskytovanie takýchto cezhraničných platieb.

Na Slovensku, ako aj v iných krajinách a na medzinárodných trhoch, existuje konkurencia medzi bankami, ktorá ovplyvňuje ich rozhodnutie o takomto poskytovaní. Veľké banky, ako TATRABANKA, VÚB či Slovenská sporiteľňa, majú väčší trhový podiel a väčší počet klientov, preto majú aj väčšiu motiváciu a zdroje na implementáciu SEPA platobného systému.⁶³

Keď sa pozrieme na to z dlhodobého hľadiska, väčšina bánk v poskytovaní SEPA Instant Payment na SVK je pomerne zaostalých. Majú nedostatok inovácií či malú kybernetickú bezpečnosť na to, aby ponúkali takéto služby. Vzhľadom na to, existuje veľké

⁶² NBS. *SEPA okamžité platby*. [online]. [cit. 2023-06-20]. Dostupné na internete: <<https://nbs.sk/platby/platobne-nastroje/sepa-okamzite-platby/>>

⁶³ NBS. *SEPA okamžité platby*. [online]. [cit. 2023-06-20]. Dostupné na internete: <<https://nbs.sk/platby/platobne-nastroje/sepa-okamzite-platby/>>

riziko, že ak tieto banky nebudú držať krok s ich konkurenciou môže to ohroziť ich fungovanie či viesť až k zániku daných bánk.

SEPA platby nám predstavujú štandardizovaný platobný formát, ktorý umožňuje jednotlivým subjektom jednoducho a efektívne realizovať cezhraničné platby v eurách v rámci krajín patriacich do SEPA zóny. Avšak, takéto platby v rámci SEPA zóny nemusíme obmedzovať len na európske krajiny používajúce euro. SEPA platby sú taktiež dostupné aj v Českej republike, ako aj pre platby v českej korune. Tento systém je realizovaný prostredníctvom SEPA Transfer Credit. V Českej republike sú takéto transakcie dostupné v mnohých bankách:⁶⁴

1. Česká spořitelna;
2. Komerční banka;
3. ČSOB;
4. Raiffeisenbank;
5. Unicredit Bank;
6. MONETA Money Bank;
7. Equa bank;
8. Fio banka;
9. Sberbank CZ;
10. Air Bank.

Dostupnosť SEPA platieb môžeme pozorovať ako v Slovenskej tak i v Českej republike. Umožňujú nám efektívne a jednoduché cezhraničné platby nielen v eurách, ale aj v českých korunách, v rámci krajín patriacich do SEPA zóny. Ako môžeme vidieť, SEPA platby sú v Českej republike poskytované viacerými bankami ako je tomu na Slovensku. Rozdielnosť v počte bánk môže byť spôsobený rôznymi faktormi. Hlavný rozdiel môžeme pozorovať vo veľkosti trhu, ale aj v konkurencii medzi samotnými bankami. Slovenské banky, ktoré poskytujú SEPA platby, majú konkurenčnú výhodu oproti ostatným bankám. Využívajú množstvo inovácií aby dokázali čo najjednoduchšie a najefektívnejšie poskytovať služby svojim zákazníkom. Je dôležité poznamenať, na to aby ostatné banky dokázali „prežiť“ v budúcnosti mali by držať krok s konkurenciou. V globalizovanom a vo svete plnom nových technológií či inovácií, je nevyhnutné aby banky či iné subjekty vystupujúce na medzinárodných trhoch sa dokázali asimilovať často

⁶⁴ CNB. [online]. [cit. 2023-06-21]. Dostupné na internete: <<https://www.cnb.cz/cs/>>

meniacim sa podmienkam na daných trhoch. V iných prípadoch im hrozí strata konkurencieschopnosti či prípadný zánik takýchto spoločností.

3.1.5 Úloha ECB pri SEPA okamžitých platbách

SEPA okamžité platby sú predmetom záujmu ECB a preto vieme, že ECB zohráva dôležitú úlohu pri SEPA platbách v rámci eurozóny. Medzi jednu z jej hlavných úloh zaradujeme aj zaisťovanie bezpečnosti a efektívnosti elektronických platieb. ECB sa snaží podporovať inovácie v oblasti platobného styku. Spolu s finančným sektorom pracujú na určení aj jednotných pravidiel a štandardov, ako aj odstránení zostávajúcich prekážok zahraničných platieb v rámci EÚ.

V záujme zjednodušenia zavádzania okamžitých platieb ECB postupne vytvorila novú službu, ktorú považujeme za významný krok v oblasti SEPA platieb. Táto služba umožňuje poskytovateľom platobných služieb okamžité, bezpečné a nepretržité vyrovnanie platieb. Ide o službu v systéme TARGET, ktorá poskytovateľom platobných služieb poskytuje podnety na zavedenie okamžitých platieb, pretože im zjednoduší ako aj zlacní prístup k zákazníkom iných poskytovateľov v celej Európe. V dôsledku tohto môžeme povedať, že okamžité platby sa postupne stávajú bežným platobným prostriedkom v celej Európe.⁶⁵

3.2 Digitalizácia finančných služieb v medzinárodnom obchode

Digitalizácia finančných služieb má veľký vplyv aj na medzinárodný obchod. Môžeme povedať, že prináša viaceré výhody ako aj zlepšenia, ktoré umožňujú subjektom rýchlejšie a efektívnejšie realizovať svoje platby. Medzi takéto prvky zaradujeme online platobné systémy, elektronické fakturácie, či elektronické dokumenty a podpisy.

Online platobné systémy umožňujú rýchle, ako aj efektívne a bezpečné prevody peňazí medzi medzinárodnými obchodnými partnermi. Keď hovoríme o platení, tak je všeobecne známe, že obe strany, t. j. kupujúci a predávajúci, chcú mať platbu uskutočnenú rýchlo, lacno a ideálne s čo najmenšou námahou. V súčasnosti žijeme v globalizovanom svete, kde technológie pokročili už dostatočne ďaleko a s príchodom A2A (account to account), môžeme povedať že platby sa dostávajú na kompletne novú úroveň. Online platby

⁶⁵ ECBEUROPA. *Instant Payments*. [online]. [cit. 2023-06-21]. Dostupné na internete: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/instant_payments.sk.html>

prostredníctvom rôznych platobných brán a služieb, umožňujú okamžité a pohodlné prevody bez nutnosti použitia tradičných metód, ako sú napr. šeky.⁶⁶

Môžeme povedať, že na digitalizáciu finančných služieb v medzinárodnom obchode mala vplyv aj pandémia. V jej dôsledku sa celosvetovo presadzujú nové platobné trendy. Tieto nové platobné spôsoby sa snažia nahradiť tradičné metódy ako sú hotovosť alebo platobné karty.

S digitalizáciou finančných služieb sú spojené aj elektronické fakturácie, ktoré umožňujú firmám v medzinárodnom obchode generovať a zasielať elektronické faktúry svojim obchodným partnerom. Hovoríme o spôsobe, ktorý sa dnes využíva takmer dennodenne. Zjednodušuje proces vystavenia, zasielania ako aj spracovania faktúr, čo v konečnom dôsledku vedie k rýchlejšiemu a efektívnejšiemu vybaveniu platby. Spolu s elektronickou fakturáciou, môžeme hovoriť aj o elektronických dokumentoch a podpis. V súčasnosti digitalizácia finančných služieb umožňuje aj využívanie takýchto metód v medzinárodnom obchode. Hovoríme o tom, že dokumenty (zmluvy, objednávky a iné fin. dokumenty) môžu byť generované, distribuované a podpísané elektronicky. Tento spôsob zjednodušuje a urýchľuje procesy, ako aj eliminuje potrebu fyzických kópií a osobnej prítomnosti.⁶⁷

Keďže žijeme v globalizovanom svete nové inovácie a technológie sa stávajú súčasťou nášho každodenného života. Výnimkou nie sú ani subjekty vystupujúce na medzinárodných trhoch. Im takéto inovácie a digitalizácie umožňujú rýchlejšie, efektívnejšie a jednoduchšie realizovať svoje obchody.

3.3 Zahraníčné platby a devízové operácie poskytované alternatívnymi licencovanými spoločnosťami

Obchodný kontrakt môžeme považovať za úspešný vtedy, ak zákazník za dodaný tovar a službu zaplatil. V súčasnosti podniky vystupujúce v medzinárodnom obchode sa stretávajú pri platení pohľadávok s rôznymi menami, kde aj ich kurzy sú rozdielne. Z tohto hľadiska môžeme povedať, že nevyhnutnou súčasťou pri podpisovaní kontraktov je zo strany exportéra zabezpečenie kurzovo-menových rizík. V súčasnosti rôzne spoločnosti

⁶⁶ GORBATIUC, Julia. 2023. *Letos nás čeká boom okamžitých a přímich plateb*. [online]. [cit. 2023-06-29]. Dostupné na internete: <<https://fintechcowboys.cz/letos-nas-ceka-boom-okamzitych-a-primych-plateb/>>

⁶⁷ GORBATIUC, Julia. 2023. *Letos nás čeká boom okamžitých a přímich plateb*. [online]. [cit. 2023-06-29]. Dostupné na internete: <<https://fintechcowboys.cz/letos-nas-ceka-boom-okamzitych-a-primych-plateb/>>

ponúkajú rôzne zahraničné alebo devízové platby a snažia sa tak svojim klientom ponúknuť čo najvýhodnejšiu ponuku.

AKCENTA CZ predstavuje spoločnosť, ktorá sa predovšetkým špecializuje na konverziu mien, zahraničných platieb, ako aj na zabezpečovacie obchody. Spoločnosť sa snaží služby svojim zákazníkom poskytovať čo najviac efektívne a vzhľadom tomu dokáže preto klientom ponúknuť lepšie devízové kurzy či výrazné úspory pri vykonávaní zahraničných platieb, na rozdiel od komerčných bánk.⁶⁸

Komerčnú banku chápeme ako jednu z troch druhov bánk, ktorej hlavnou úlohou je prijímanie vkladov, obchodovanie na finančnom trhu s finančnými prostriedkami od svojich klientov, či poskytovanie úverov. Pre porovnanie zahraničných a devízových služieb so spoločnosťou AKCENTA CZ sme si zvolili komerčnú banku na Slovensku a to konkrétne VÚB a. s..

Uhrádzanie platieb spoločnosťou AKCENTA CZ nám prináša množstvo výhod. Medzi hlavnú výhodu tejto spoločnosti môžeme zaradiť úsporu, rýchlosť ako aj spoľahlivosť. V súvislosti so zahraničným platobným stykom, ak sa rozhodneme uhrádzať naše zahraničné záväzky prostredníctvom tejto spoločnosti, tak najmä úhrady v CZK, EUR a USD sú zadarmo (v rámci bánk využívaných spoločnosťou AKCENTA CZ). V prípade ak máme otvorený účet v danej spoločnosti, za prijímanie úhrad v iných menách ako CZK, EUR a USD nás vyjde bez poplatkov. Faktúry alebo záväzky uhrádzané v CZK do ČR a v PNL do PL by nás taktiež vyšli bez poplatkov.

Realizovanie SEPA úhrad cez danú spoločnosť je za nízke ceny a to v prípade, keď hovoríme o úhradách v EUR v rámci Eurozóny. Cena odoslanej SEPA úhrady cez danú spoločnosť predstavuje 0,15 € alebo zadarmo za odchádzajúcu úhradu. Bez poplatkov môžeme taktiež nájsť aj úhrady EUR v rámci bánk využívaných AKCENTOU CZ a to:⁶⁹

- **Česká republika** – Česká spořitelna, FIO Banka, Komerční banka, MONETA Money Bank, Raiffeisenbank;
- **Slovensko** – Tatra banka, FIO Banka, pobočka zahraničnej banky v SR;
- **Poľsko** – Alior Bank SA, PEKAO SA, PKO BP, Santander Bank Polska SA, Bank Millennium SA, BNP Paribas Bank Polska SA, mBank SA;
- **Maďarsko** – OTP Bank, CIB Bank, MKB Bank, Raiffeisen Bank Zrt;

⁶⁸AKCENTA. *Profil spoločnosti*. [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné na internete: <<https://www.akcenta.sk/profil-spolocnosti.html>>

⁶⁹AKCENTA. *Sadzobník*. [elektronický zdroj]. [2019]. online 1 s. [cit. 2023-04-07]. Dostupné na internete: <https://www.akcenta.sk/files/c_sk/cenik-aktualni-sk.pdf>

- **Rumunsko** – Banca Comerciala Romana S. A., BRD Groupe Societe Generale, Raiffeisen Bank S.A..

V prípade, ak máme otvorený účet v komerčnej banke VÚB, tak realizácia SEPA platieb by nás vyšla rozdielne. SEPA-Europrevody a SEPA inkasá sú v danej spoločnosti poskytované pod rozličnou cenovou sadzbou. Ak sa rozhodneme pre realizáciu danej platby v pobočke a na kapitálových trhov, tak cena tejto služby nás bude stáť 8 €. Na druhej strane ak sa rozhodneme pre prevod prostredníctvom vybranej služby Nonsto banking, Multicash, alebo SWIFT tak cena takejto služby v porovnaní so spoločnosťou AKCENTA CZ nás vyjde o 0,07 € drahšie a to 0,22 €. ⁷⁰

V ďalšom prípade sa môžeme pozrieť na uhrádzanie zahraničných platieb prostredníctvom Tatra Banky. Táto komerčná banka nám taktiež ponúka SEPA platby, ako aj SEPA okamžité platby v mene euro v rámci krajín EÚ a EHP. Samotné spracovanie platobného príkazu cez *Internet banking*, v tejto spoločnosti by nás vyšlo 0,20 €. V porovnaní s VÚB bankou je to síce o 0,02 € lacnejšie, avšak ak berieme do úvahy spoločnosť AKCENTA CZ, tak je to o 0,05 € nákladnejšie. Realizácia takéhoto platobného styku môže prebehnúť aj priamo v pobočke. Cena takejto služby sa pohybuje na hranici 6 €. ⁷¹

Spoločnosť AKCENTA CZ nám okrem zahraničného platobného styku ponúka aj možnosť devízových obchodov. Spoločnosti vystupujúce v medzinárodnom obchode majú možnosť individuálnej ponuky kurzu pre každého klienta v momente vlastnej konverzie podľa aktuálnej situácie na devízovom trhu. Samotná spoločnosť nám však ponúka aj spôsob ako sa zaistiť proti kurzovému riziku, v tomto prípade je to uzatvorenie termínovaného forwardového obchodu. ⁷²

3.3.1 Menové konverzie

Menové konverzie sa predovšetkým spájajú s prevodom jednej meny na inú. V medzinárodnom obchode sa s menovými konverziami stretávame pomerne často, keďže

⁷⁰ VUB. *Cenník pre podnikateľov a právnické osoby*. [elektronický zdroj]. online 27 s. [cit. 2023-04-07]. Dostupné na internete: <https://www.vub.sk/document/documents/VUB/cennik/pre-podnikatelov-a-pravnicke-osoby/cennik_po_platnost_14112022.pdf>

⁷¹ TATRABANKA. *Cenník služieb*. [elektronický zdroj]. [2023]. online. 40 s. [cit. 2023-04-10]. Dostupné na internete: <<https://www.tatrabanka.sk/files/archiv/cennik-sluzieb/Cenniksluziebprepravnickeosobyafyzickeosobypodnikatelov.pdf>>

⁷² AKCENTA. *Devízové obchody*. [online]. [cit. 2023-04-08]. Dostupné na internete: <<https://www.akcenta.sk/devizove-obchody.html>>

mnoho krát spoločnosti podpisujú zmluvy so svojimi partnermi v inej mene ako euro. Pri menových konverziách sa väčšinou stretávame s aktuálnymi výmennými kurzami. Taktiež existujú rôzne nástroje a služby, ktoré nám umožňujú dané meny konvertovať. Môžeme sem zaradiť rôzne zmenárne, bankové prevody či kryptomenové kurzy. Pri menových konverziách je veľmi dôležitý nielen výber nástroja, ale aj výber spoločnosti, cez ktorú sa rozhodneme vykonať služby. Pre subjekty vystupujúce na medzinárodnom trhu, predovšetkým z pohľadu exportéra, je nevyhnutnou súčasťou výber spoločnosti, ktorá nám ponúka vhodné služby, ako aj nízke poplatky. Taktiež je veľmi dôležité, aby sme sa dokázali zabezpečiť voči riziku, ktoré vyplývajú z daných menových konverzií.

Komerčné banky využívajú kurzy, ktoré stanovuje NBS. Tento kurz je aktualizovaný každý deň. Avšak v prípade alternatívnych spoločností, ktoré ponúkajú rôzne finančné služby, sa stretávame vo väčšine s individuálnym kurzom pri výmene meny. Medzi takéto alternatívne spoločnosti môžeme zaradiť AKCENTA CZ alebo Roklen Fx.

Roklen Fx je spoločnosť zaoberajúca sa online zmenárňou a kurzovým zabezpečením. Ponúka výmenu bez poplatkov do viac ako 30 mien, platby do viac ako 200 krajín sveta, má vždy aktuálne kurzy a daná spoločnosť je vhodná nielen pre podnikateľov a firmy, ale taktiež aj fyzické osoby. Môžeme povedať, že ide o spoločnosť, ktorá ponúka nielen rýchle prevody a zahraničné platby zdarma, ale aj individuálne kurzy, ktoré spoločnostiam vystupujúcim na zahraničnom trhu vyhovujú najlepšie.⁷³

V medzinárodnom obchode je pre spoločnosti niekedy náročné si vybrať banku, v ktorej ponúkajú najvýhodnejší kurz. Rozdiel medzi kurzom ponúkaným v komerčnej banke a alternatívnou spoločnosťou si ukážeme na nasledujúcom príklade: *Podnikateľ by potrebuje previesť na SK väčšiu sumu z UK. Ide približne o 180 000 libier. Avšak pri posielaní peňazí cez online služby zistil, že by v takomto prípade stratil istú sumu peňazí po prevode. Preto sa skúsime pozrieť na iné možnosti, ako dané peniaze previesť bez zbytočne vysokých strát.* V takomto prípade si môžeme porovnať výmenu peňazí cez kurzový lístok v komerčnej banke a výmenu peňazí cez alternatívnu spoločnosť. Pre porovnanie sme sa rozhodli, že si vyberieme VÚB, a. s. (komerčná banka) a AKCENTA CZ (alternatívna spoločnosť). V oboch prípadoch si prepočítame kurzy, ktoré dané spoločnosti ponúkajú a vyhodnotíme, či je výhodnejšie zamieňať peniaze cez komerčnú banku alebo alternatívnu spoločnosť.

⁷³ ROKLEN. Roklen Fx. *Firmy s obratom nad 200 mil. Kč*. [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné na internete: <<https://www.roklen.cz/roklenfx/sk/firmy-s-obratom-nad-200-mil-sk/>>

Tabuľka 1: Porovnanie výmeny devíz prostredníctvom komerčnej banky a alternatívnej spoločnosti

	VÚB, a. s. (komerčná banka)	AKCENTA CZ (alternatívna spoločnosť)
suma v £	180 000 £	180 000 £
kurz ku dňu 10. 04. 2023	0,8953 £/€	0,8786 £/€
prepočet v €	201 049,92 €	204 871,38 €
rozdiel	204 871,38 € – 201 049,92 € = 3 821,46 €	

Zdroj: Vlastné spracovanie

Ku dňu 10. 04. 2023 komerčná banka VÚB, a. s. má kurz stanovený 0,8953 £ pri nákupe danej devízy (berieme to z pohľadu banky). V takomto prípade by sme za 180 000 libier dostali 201 049, 92 €. ⁷⁴

Naopak, v prípade, že daný podnikateľ sa rozhodne si svoje financie konvertovať cez spoločnosť AKCENTA CZ, tak stanovený kurz ku dňu 10. 04. 2023, ktorý spoločnosť ponúka predstavuje 0,8786 £ pri nákupe danej devízy (berieme to z pohľadu banky). V takomto prípade by sme sa 180 000 libier dostali od spoločnosti 204 871,38 €. ⁷⁵

Po prepočte jednotlivých devíz u oboch spoločností, komerčnej banky VÚB, a. s. a alternatívnej spoločnosti AKCENTA CZ, si môžeme porovnať ako sú jednotlivé sumy odlišné. Za výmenu devíz cez spoločnosť AKCENTA CZ, by sme dostali 204 871,38 €. Ak porovnáme sumu, ktorú dostaneme v prípade, že by sme sa rozhodli pre výmenu devíz v komerčnej banke VÚB, a. s., tak zistíme že alternatívne spoločnosti častokrát ponúkajú kurzy, ktoré sú výhodnejšie pre podnikateľov vystupujúcich na medzinárodnom trhu: **204 871,38 – 201 049,92 = 3 821,46 €**. Rozdiel po prepočte medzi alternatívnou spoločnosťou a komerčnou bankou nám vyšiel 3 821,46 €. Táto čiastka nám predstavuje sumu, o ktorú by podnikateľ prišiel v prípade, ak by sa rozhodol si svoje financie konvertovať v nami vybranej komerčnej banke.

⁷⁴ VUB. *Kurzový listok*. [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné na internete: <<https://www.vub.sk/ludia/kurzovy-listok.html>>

⁷⁵ AKCENTA. *Kurzový listok*. [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné na internete: <https://www.akcenta.sk/kurzovy-listok.html?gclid=CjwKCAjw586hBhBrEiwAQYEnHbFDBaXPBno9D0UPWle-_VwzXu90-2DRxtnGqpS1bTG-SQSe0GB1VxoCmLMQAvD_BwE>

Komerčné banky sa riadia kurzom NBS (Národnej banky Slovenska). NBS sa však riadi kurzovým lístkom ECB (Európska centrálna banka), ktorá kurzový lístok vydáva denne.

V prípade alternatívnych spoločností, akou je aj AKCENTA CZ, kurzový lístok si prispôbujú individuálne pre každého klienta. Ak sa pozrieme na túto spoločnosť a jej kurzové lístky, zistíme že neponúkajú tradičné kurzové lístky ako komerčné banky. AKCENTA CZ stanovuje individuálnu ponuku kurzu pre každého klienta v momente vlastnej konverzie a to na základe aktuálnej situácie na devízovom trhu.⁷⁶

Množstvo exportérov v súčasnej dobe pri menových konverziách využívajú aj obchodné pokyny, ktoré slúžia na zabezpečenie sa proti kurzovému riziku. Ide o obchodné príkazy, ktoré exportéri využívajú aby dosiahli najlepšiu dostupnú cenu na trhu. Medzi základný obchodný príkaz zaradíme **Market Order**. Pri tomto druhu príkazu dá obchodník ponu svojmu brokerovi resp. maklérovi, aby nakúpil/predal menový pár za čo najlepšiu dostupnú cenu na trhu. V iných prípadoch sa môžeme stretnúť aj s pojmom **Limit Entry Order**. Pri tomto druhu obchodného príkazu sa snažíme kúpiť menový pár za nižšiu cenu ako je trhová, poprípade sa snažíme ho predáť za vyššiu trhovú cenu.

V dnešnej dobe taktiež poznáme obchodné príkazy akými sú **Stop Loss a Trailing Stop**. Obchodný príkaz Stop Loss označujeme aj ako záchranná sieť. Je to najmä z dôvodu, že v prípade jeho neexistencie by obchodník mohol prísť o všetky svoje prostriedky. Devízový trh sa nie vždy vyvíja podľa predstáv investora, preto v mnohých prípadoch menový pár dosiahne určitý kurz, pod ktorý už obchodník nechce stratiť. V takomto prípade sa využíva príkaz Stop Loss, kedy investor zabezpečí opustenie danej pozície. Stop Loss môžeme považovať za účinný obchodný nástroj pri kontrole strát, ktorý taktiež umožňuje obchodníkovi riadiť riziko.⁷⁷

Medzinárodný trh predstavuje miesto, kde sa stretávame s dopytom a ponukou z rozličných krajín. Množstvo exportérov teda je obchoduje s inou menou, ako je ich domáca. V takýchto prípadoch sa snažia využívať rôzne formy zabezpečenia proti menovému riziku. Medzi jedným z nich môžeme zaradiť aj ORDER pokyny na menové konverzie, resp. menový order. Môžeme ho nazvať aj limit kurzu (hraničný kurz), za ktorý chce klient realizovať menovú konverziu. Ide o tzv. objednávku devízového obchodu.

⁷⁶AKCENTA. *Kurzový lístok*. [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné na internete: <<https://www.akcenta.sk/kurzovy-listok.html>>

⁷⁷INVESTICE. *Obchodné pokyny a ich využitie vo forexe*. [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné na internete: <<https://www.investicne.sk/2013/05/27/obchodne-pokyny-a-ich-vyuzitie-na-forexe/>>

Takýto druh zabezpečenia proti kurzovému riziku využívame najmä z dôvodu vývoja cien tovaru na medzinárodných trhoch. Samotný vývoj cien tovaru je závislý na kurzovom vývoji. Subjekty, vystupujúce na medzinárodnom trhu sa snažia dosiahnuť vždy najvýhodnejší kurz, preto v takýchto prípadoch využívajú Menový Order. V tomto prípade si klient nastaví požadovanú hranicu, kedy uvedie čiastku a časový interval, v ktorom chce samotný Order realizovať a zároveň aj ustrážiť.⁷⁸

Fungovanie ORDER pokynu si môžeme uviesť na jednoduchom príklade – *Exportér zo SR má na účte 1 mil. Kč (CZK) a výmena na eurá chce realizovať cez banku v prípade, ak kurz bude 23,40 CZK/EUR. V súčasnosti je však kurz 22,96 CZK/EUR (kurz zo dňa 12. 04. 2023), takže zadaný pokyn bude zrealizovaný len ak sa kurz dostane na úroveň zadanú klientom. V opačnom prípade po určitej lehote (zväčša 7 až 14 dní) takýto ORDER pokyn prepadá.*

3.4 Eliminácia kurzovo-menových rizík

Obchodníci vystupujúci na medzinárodných trhoch sa stretávajú s rôznymi rizikami. Pri takomto podnikaní sa zmluvy väčšinou uzatvárajú v rôznych menách, a podnikatelia tak čelia kurzovo-menovým rizikám. Ak hovoríme o eliminácii kurzovo-menových rizík, tak v takomto prípade sa snažíme o zníženie alebo odstránenie vplyvu fluktuácií výmenných kurzov na finančné výsledky spoločnosti. Kurzovo-menové riziká môžeme eliminovať rôznymi spôsobmi, napr. použite derivátov ako sú termínové kontrakty, opcie alebo swapové kontrakty.

3.4.1 Termínové obchody

Množstvo spoločností využíva pri podnikaní na medzinárodnej úrovni aj termínové obchody. Medzi ich najhlavnejšiu funkciu zaradíme zaistenie proti nepriaznivým pohybom výmenného kurzu dvoch mien. Takéto termínové obchody zahŕňajú rôzne zaist'ovacie nástroje:⁷⁹

- **Forwardové obchody;**
- **Swapové obchody;**

⁷⁸CITFIN. *Menový order*. [online]. [cit. 2023-04-12]. Dostupné na internete: <<https://www.citfin.sk/menovy-order/>>

⁷⁹AKCENTA. *Termínové obchody*. [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné na internete: <<https://www.akcenta.sk/terminove-obchody.html>>

- **Menové opcie.**

Forwardové obchody nám v súčasnosti dokáže ponúkať množstvo spoločností. Či už ide o komerčné banky alebo alternatívne spoločnosti. Medzi hlavnú funkciu forwardu zaraďujeme zaistenie proti nepriaznivým pohybom výmenného kurzu dvoch mien. Forward taktiež považujeme za možnosť ako získať určitú istotu a zafixovať tak svoju obchodnú maržu proti stratám v prípade ak sa stretneme s nepriaznivým vývojom kurzu na devízovom trhu. Pre uzatvorenie forwardu musia samotný klienti, resp. exportéri splňať určité podmienky. Predovšetkým hovoríme o uzatvorení *Rámcovej zmluvy*, ktorú spájame s forwardovým obchodom. Okrem iného sem zaraďujeme aj splnenie zákonných povinností, ako aj zloženie finančných prostriedkov. Minimálna čiastka forwardových obchodov je rôzna na základe o aký druh forwardového obchodu máme záujem.⁸⁰

Medzi forwardové obchody zaraďujeme aj menový forward. Hovoríme o špecifickom type forwardového obchodu, keďže ich predovšetkým spájame s menami. Takáto transakcia predstavuje záväzok vzájomnej výmeny dvoch mien so splatnosťou dlhšou ako je spotová valuta. Ide o zafixovanie výmenného kurzu na budúce menové konverzie, ktorým sa eliminuje kurzové riziko pri riadení cash flow v jednotlivých menách. Menové forwardy umožňujú samotným investorom uzavrieť obchod na určitú cenu, ako aj dátum splatnosti a tým tak minimalizovať vplyv rizika neistoty kurzových výkyvov. S využitím menových forwardov v medzinárodnom obchode sa stretáme z dôvodu ich ochrany pred kurzovými rizikami, ktoré môžu vznikať na takýchto medzinárodných trhoch. Napríklad exportér, ktorý očakáva budúce platby za tovar v cudzej mene, môže uzavrieť forwardový kontrakt a tak získať stabilnú mennú cenu a zároveň aj minimalizovať riziko tejto kurzovej výkyvy. Menové forwardy čoraz častejšie môžeme využívať aj ako nástroj pre špekuláciu na budúce zmeny kurzov mien. S takýmto druhom obchodu zaraďujeme medzi štandardizované nástroje na trhoch s menami a zvyčajne sú obchodované na mnohých burzách po celom svete. Na druhej strane obchodovanie s nimi môže byť spojené aj s vysokými rizikami, najmä v prípade, ak sa cena výrazne prejaví, čo môže viesť k strate pre investorov.⁸¹

Každý subjekt, ktorý je zapojený do medzinárodného obchodu sa stretáva so zvýšeným stupňom rizikovosti, ktorá existuje pri väčšine tovarovo-peňažných vzťahoch.

⁸⁰ AKCENTA. *Forward*. [online]. [cit. 2023-04-14]. Dostupné na internete: <<https://www.akcenta.sk/forward.html>>

⁸¹ VUB. *Menové obchody*. [online]. [cit. 2023-04-14]. Dostupné na internete: <<https://www.vub.sk/firmy-a-podnikatelia/investovanie-a-treasury/menove-obchody.html>>

Môžeme povedať, že v krajine akou je Slovensko je aktívne zapojenie do medzinárodnej spolupráce nevyhnutným prostriedkom, pretože to ovplyvňuje nielen ekonomický rast ale aj napredovanie celej krajiny. Na Slovensku môžeme forwardové obchody zaradiť medzi najviac využívané deriváty.⁸²

Pri podnikaní na medzinárodných trhoch sa stretávame okrem forwardových obchodov aj so swapovými obchodmi. Swapový obchod predstavuje termínovaný obchod s cudzími menami. Ide o pevne zjednaný obchod s cudzími menami, ktorý zvyčajne využívame pre zníženie rizika a ochranu proti výkyvom trhu. Takéto druhy obchodov uskutočňujeme medzi dvoma stranami. Obe tieto strany sa dohodnú na výmene peňažných tokov v určitom časovom úseku. Swapové obchody môžeme okrem zaistenia proti kurzovému riziku využívať aj pre špekulácie na získanie finančného zisku. Samotné využitie swapu môže nastať aj v prípade, ak má exportér alebo firma prebytok jednej meny a naopak nedostatok druhej meny, ktorú potrebuje pre úhradu svojich splatných záväzkov. Preto pomocou swapu možno uskutočniť dve operácie, t. j. **spotovú a forwardovú**.⁸³

Menový swap považujeme ako kombináciu spotovej transakcie a menového forwardu. Hovoríme teda o dohode medzi dvoma stranami, ktoré sa dohodli vymeniť si dve rôzne meny za určitý časový úsek za určitý kurz.⁸⁴

Menové swapy môžeme rozdeliť na dva druhy obchodov:⁸⁵

- **buy and sell** – okamžitý nákup základnej meny + termínovaný predaj základnej meny;
- **sell and buy** – okamžitý predaj základnej meny + termínovaný nákup základnej meny.

Pri menovom swape vymieňame zvyčajne hlavnú sumu dvoch rôznych mien za určitý časový úsek, napr. jeden rok. Kurz pri menovom swape stanovujeme pri uzatvorení zmluvy a odvádza sa od aktuálneho kurzu na trhu. Obchodníci vystupujúci na medzinárodných trhoch často využívajú menové swapy ako spôsob znížiť riziko kurzových výkyvov pre spoločnosti, ktoré majú záväzky v zahraničnej mene (napr.

⁸² HNONLINE. 2000. *Termínové a swapové obchody v slovenskej a svetovej praxi*. [online]. [cit. 2023-04-14]. Dostupné na internete: <<https://hnonline.sk/hnporadna/poradensky-servis/97256-terminove-a-swapove-obchody-v-slovenskej-a-svetovej-praxi>>

⁸³ AKCENTA. *Swapové obchody*. [online]. [cit. 2023-04-14]. Dostupné na internete: <<https://www.akcenta.sk/swapove-obchody.html>>

⁸⁴ UNICREDITBANK. *Menový swap*. [online]. [cit. 2023-04-14]. Dostupné na internete: <<https://www.unicreditbank.sk/sk/popupeditpages/menovy-swap.html>>

⁸⁵ VUB. *Menové obchody*. [online]. [cit. 2023-04-16]. Dostupné na internete: <<https://www.vub.sk/firmy-a-podnikatelia/investovanie-a-treasury/menove-obchody.html>>

pôžičky/investície). Tento nástroj nám taktiež umožňuje znížiť riziko, že pokles hodnoty jednej meny ovplyvní výsledok hodnoty záväzku.

Menový swap považujeme za nástroj, ktorý nám umožňuje sa zaistiť proti kurzovému riziku. Keď exportér a importér uzatvárajú obchody v rôznych menách, môžu využiť menové swapové obchody na zabezpečenie stabilného kurzu medzi dvoma menami. Pomáha im to minimalizovať riziko výkyvov kurzov a zabezpečiť tak predvídateľné platby.⁸⁶

Jeho fungovanie a využitie v praxi si vysvetlíme na jednoduchom príklade: *Spoločnosť A, ktorá má pôsobnosť v Európskej únii, má záväzok zaplatiť 1 milión EUR spoločnosti B, ktorá má sídlo v Spojených štátoch amerických. Záväzok je stanovený na obdobie 3 rokov. V takomto prípade je jasné, že spoločnosť A má obavy z výkyvov kurzu medzi eurami a americkým dolárom, ktoré by tak mohli mať vplyv na konečnú sumu, ktorú musí zaplatiť spoločnosti B. Preto sa obe spoločnosti navzájom dohodli o uzatvorení menového swapu a následne nastáva nasledujúci priebeh:*

- 1. Na začiatku menového swapu sa uskutoční výmena základných súm, t. j. spoločnosť A zaplatí spoločnosti B milión dolárov a spoločnosť B zaplatí spoločnosti A ekvivalentnú sumu v inej mene (v ktorej sa dohodli).*
- 2. Po výmene základných súm sa následne vykonávajú pravidelné výmeny úrokov – spoločnosť A zaplatí spoločnosti B úrok na 1 milión dolárov a spoločnosť B zaplatí spoločnosti A úrok na dohodnutú sumu v inej dohodnutej mene. Takéto úrokové sadzby sa zvyčajne vykonávajú počas celého obdobia menového swapu.*
- 3. Na konci menového swapu sa následne vykoná finálna výmena základných súm. Spoločnosť A obdrží späť 1 milión dolárov od spoločnosti B a následne spoločnosť B obdrží ekvivalentnú sumu v inej dohodnutej mene od spoločnosti A.*

Na takomto príklade, ktorý sme si uviedli na menový swap, poskytuje spoločnosti A možnosť platiť záväzok v inej mene, čím sa zároveň vyhýba riziku fluktuácií kurzu dolára. Taktiež spoločnosť B dosiahne zisk z úrokových platieb na 1 milión dolárov a má istotu prijatia dolárov na konci menového swapu.

⁸⁶ RUML. Michal. *Měnový swap – nástroj k zajištění kurzového rizika*. [online]. [cit. 2023-06-29]. Dostupné na internete: <<https://www.finance.cz/zpravy/finance/174408-menovy-swap-nastroj-k-zajisteni-kurzoveho-rizika/>>

Taktiež je dôležité mať na pamäti, že reálna implementácia menových swapov je komplexná a preto si vyžaduje odborné znalosti a poradenstvo. Štandardne swapy využívame na prekonanie prechodného nedostatku likvidity v jednej mene pri súčasnom prebytku likvidity v inej mene. Jednoducho môžeme povedať – z pohľadu dovozcu či vývozcu ide na menový swap pozeráť ako uloženie jednej meny a vypožičanie druhej meny s výmenným kurzom stanovenej protihodnote. Ako vieme, menové swapy sa využívajú v medzinárodnom obchode na zabezpečenie kurzového rizika.⁸⁷

Medzi termínové obchody zaraďujeme aj menové opcie. Hovoríme o finančnom nástroji, ktorý je určený na zabezpečenie proti riziku vyplývajúceho z možného vývoja konkrétneho menového páru. Umožňuje držiteľovi opcie kúpiť alebo predáť určité množinu cudzej meny v určitom časovom období za stanovenú cenu. Menová opcia zároveň napomáha obchodníkom na medzinárodnom trhu možnosť profitovať na opačnom vývoji na devízovom trhu. Ak hovoríme o *nákupe menovej opcie*, v takom prípade má obchodník právo, nie však povinnosť, kúpiť alebo predáť danú menu za vopred dohodnutý kurz k stanovenému dátumu v budúcnosti. Za získanie takéhoto práva platí kupujúci opcie predávajúcej strane tzv. opčnú prémiiu. Cenu opcie nazývame „*strike price*“ a čas, kedy opciu môžeme uplatniť nazývame „*expiration date*“. Samotnú cenu opcie líšime v závislosti od mnohých faktorov, napr. aktuálny kurz meny, časový rámec alebo volatilita trhu.⁸⁸

Môžeme hovoriť o rôznych dôvodoch, prečo subjekty vystupujúce na medzinárodných trhoch sa rozhodli obchodovať s opciami. Medzi jedným z nich zaraďujeme predovšetkým ochranu pred menovými rizikami. Menové opcie môžeme využívať aj pri špekuláciách na menových trhov, avšak v tomto prípade hovoríme o pomerne rizikovej investícii.⁸⁹

⁸⁷ RUML, Michal. *Měnový swap – nástroj k zajištění kurzového rizika*. [online]. [cit. 2023-06-29]. Dostupné na internete: <<https://www.finance.cz/zpravy/finance/174408-menovy-swap-nastroj-k-zajisteni-kurzoveho-rizika/>>

⁸⁸ AKCENTA. *Menová opcia*. [online]. [cit. 2023-04-16]. Dostupné na internete: <<https://www.akcenta.sk/menova-opcia.html>>

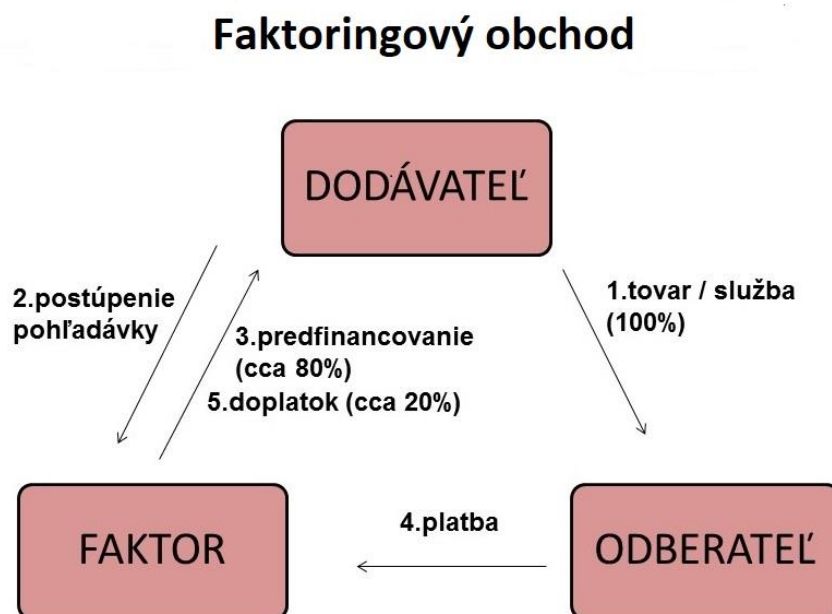
⁸⁹ OPENIAZOCH. 2021. *Dôvod prečo sa začalo viac obchodovať s opciami*. [online]. [cit. 2023-04-17]. Dostupné na internete: <<https://openiazoch.zoznam.sk/cl/209566/Dovod-preco-sa-zacalo-viac-obchodovat-s-opciami/>>

3.4.2 Exportný faktoring

Exportný faktoring predstavuje finančnú službu, ktorú využívame predovšetkým pri medzinárodnom obchode na zabezpečenie rýchleho alebo bezpečného získania finančných prostriedkov za dodané tovary alebo poskytnuté služby. Hovoríme o flexibilnom financovaní založenom na odkupovaní exportných krátkodobých pohľadávok z obchodného styku.

Takýto druh finančnej služby pomáha exportérom predovšetkým získať rýchle a spoľahlivé financovanie bez potreby čakať na úhradu zahraničného odberateľa a zároveň minimalizuje riziká spojené s nesplatením faktúr.⁹⁰

Obrázok 3: Schéma faktoringového obchodu

Zdroj: Vlastné spracovanie

Exportný faktoring napomáha exportérom získať aj okamžitý prístup k finančným prostriedkom. Dá sa to najmä v prípade, ak predávajú svoje pohľadávky zahraničným faktoringovým spoločnostiam. Celý tento proces tak nazývame predaj pohľadávok formou exportného faktoringu. O takomto type faktoringu uvažujeme najmä v prípadoch, ak exportér predáva svoje tovary alebo služby na zahraničných trhoch a ich platobné lehoty

⁹⁰UNICREDITBANK. *Faktoring*. [online]. [cit. 2023-04-17]. Dostupné na internete: <<https://www.unicreditbank.sk/sk/popupeditpages/factoring.html>>

majú dlhú splatnosť. Samotný predaj pohľadávok formou exportného faktoringu má množstvo výhod pre exportéra. Umožňuje na základe okamžitého prístupu k finančným prostriedkom exportérovi rýchlejšie a efektívnejšie plánovať svoje podnikanie a tak zabezpečiť plynulosť svojho cash flow. Predaj pohľadávok formou exportného faktoringu umožňuje elimináciu kurzovo-menových rizík.⁹¹

V prípade, že sa spoločnosť alebo subjekt rozhodne pre elimináciu rizika prostredníctvom exportného faktoringu je dôležité poznamenať, že dané riziko sa nedá eliminovať v plnom rozsahu (faktoring je 80%/20%). Na SPOT trhu exportér vymení pohľadávku ihneď ako ju predá, pretože nie je zabezpečená. (iba v prípade bezregresného faktoringu). Na SPOT trhu ju vymení za domácu menu. V tomto prípade banka čaká na peniaze a nie my, je to z dôvodu toho, že my sme za danú pohľadávku peniaze už obdržali.

3.4.3 Exportný forfaiting

Exportný forfaiting predstavuje finančnú službu, ktorá umožňuje exportérom získať okamžitú hotovosť za predaj svojich dlhodobých zahraničných pohľadávok. Takýto proces môžeme docieľiť tým, že exportér predá svoje pohľadávky zahraničnej forfaitingovej spoločnosti za pevnú cenu a bez akýchkoľvek záruk a záväzkov. Podmienkou postúpenia pohľadávky formou forfaitingu a získania okamžitého výnosu z realizovaného exportného kontraktu je ručenie banky importéra v prípade platobnej neochoty alebo platobnej neschopnosti importéra. Ručenie banky importéra môže mať formu avalu na zmenke, dokumentárneho akreditívu alebo abstraktnej bankovej záruky.⁹²

V prípade exportného forfaitingu môžeme taktiež hovoriť o eliminácii kurzovo-menových rizík. Ide o proces, kedy exportér predá svoje pohľadávky za predbežne dohodnutú cenu forfaiterovi, t. j. banka alebo finančná inštitúcia. Forfaiter následne prevezme riziko nesplatenia pohľadávok a zaručí tak exportérovi okamžitú hotovosť, keďže ide o bezpostihový predaj pohľadávok. Ak sa rozhodneme pre takýto typ eliminácie kurzovo-menových rizík, tak v prípade exportéra výhodou je zbavenie rizika kurzových výkyvov konverziou pohľadávky v cudzej mene na euro a zároveň tak získava okamžité

⁹¹ FACTORINGKB. *Export factoring*. [online]. [cit. 2023-04-17]. Dostupné na internete: <<https://www.factoringkb.cz/en/products/export-factoring>>

⁹² PREDAJFIRMY. *Faktoring a forfaiting*. [online]. [cit. 2023-04-17]. Dostupné na internete: <<https://www.predaj-firmy.sk/faktoring-a-forfaiting/>>

financovanie. Na druhej strane exportérovi to taktiež umožňuje predaj jeho tovarov a služieb zahraničným odberateľom bez rizika nedodržania splatnosti.⁹³

Exportný forfaiting sa využíva nielen po celom svete, ale aj na Slovensku. Na Slovensku môžeme využiť exportný forfaiting na získanie okamžitej hotovosti za svoje pohľadávky zahraničných zákazníkov – minimalizovať riziko zdržania platby alebo nesplatenia pohľadávok. Samotný slovenský exportéri predávajú svoje výroby a služby na zahraničných trhoch a tak získavajú pohľadávky so splatnosťou väčšou ako 90 dní. V takýchto prípadoch hovoríme o využití exportného forfaitingu na získanie okamžitej hotovosti a financovanie svojho podnikania. Premena cudzomenovej pohľadávky na okamžitú hotovosť v sebe spája výhody zlepšenia finančnej likvidity a súčasne konverziou cudzej meny na euro funkciu nástroja na elimináciu kurzovo-menových rizík.⁹⁴

V prípade forfaitingu, riziko ktoré vzniká pri obchodovaní na zahraničných trhoch sa dá eliminovať v plnom rozsahu. Forfaiting býva zväčša zabezpečený avalom, zárukou či akreditívom alebo kolaterálom, preto v takomto prípade nás samotný vývoj kurzu nezaujíma, keďže sme peniaze pri predaji pohľadávok ihneď dostali v plnom rozsahu.

K eliminácii kurzovo-menových rizík môžeme okrem predaja pohľadávok formou exportného faktoringu a forfaitingu zaradiť aj vnútrofiremný hedging vo forme čerpania úveru v cudzej mene, ktorú na SPOT trhu vymení exportér v postavení úverového dlžníka na domácu menu (v našom prípade euro) a úver v cudzej mene splatí z devízového inkasa pohľadávky, ktorú mu uhradí neskôr (napr. o 6 mesiacov) zahraničný zákazník.

3.5 Diskusia

Naša diplomová práca sa zameriava na medzinárodný platobný styk, menové transakcie a zabezpečenie kurzovo-menových rizík v medzinárodnom obchode. Prácu sme rozdelili na dve časti a to teoretickú a praktickú. Teoretická časť diplomovej práce sa zaoberá medzinárodným platobným stykom v podmienkach EÚ, ako aj jednotným európskym platobným priestorom (SEPA). Taktiež sme vymedzili aj riziká v medzinárodnom obchode s bližším zameraním na kurzové riziká, a poukázali sme na menové obchody. Praktická časť sa zameriava na analýzu SEPA platieb v oblasti Slovenskej republiky a EÚ, digitalizáciou finančných služieb v medzinárodnom obchode,

⁹³ CORPORATEFINANCEINSTITUTE. *Forfaiting*. [online]. [chit. 2023-04-17]. Dostupné na internete: <<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/commercial-lending/forfaiting/>>

⁹⁴ EXIMBANKA. *Bankové produkty*. [online]. [cit. 2023-04-17]. Dostupné na internete: <https://www.eximbanka.sk/slovenska-verzia/produkty-eximbanky-sr/bankove-produkty/zmenkove-obchody/strednodobe-a-dlhodobe-zmenkove-uvery-na-pohladavky-forfaiting.html?page_id=374>

ako aj na zahraničné platby a devízové operácie poskytované alternatívnymi licencovanými spoločnosťami a elimináciu kurzovo-menových rizík.

V rámci analýzy SEPA platieb v oblasti Slovenskej republiky a EÚ sme si bližšie priblížili, ako SEPA okamžité platby zjednodušili vykonávanie bankových prevodov. SEPA platby znamenajú jednotný spôsob, akým prebiehajú platby v celej Európe a môžeme tak povedať, že spotrebiteľom a podnikom to umožňuje realizovať a prijímať platby v eurách v rámci jednej krajiny alebo medzi jednotlivými krajinami. Poukázali sme na to, že spolu so zavedením SEPA platieb, subjekty vystupujúce na medzinárodných trhoch, majú možnosť rýchlejšie, jednoduchšie a lacnejšie uskutočňovať prevody peňazí v eurách medzi účtami v SEPA zóne. Naším skúmaním sme zistili, že na Slovensku poskytujú SEPA okamžité platby iba 3 banky a v rámci celej EÚ ich evidujeme 2 328, čo predstavuje viac ako 60 % všetkých poskytovateľov platobných služieb z 26 európskych krajín. V porovnaní Slovenskej republiky a Českej republiky, sme zistili, že SEPA platby sú poskytované viacerými bankami v Česku ako na Slovensku. Pri pohľade na tento fakt z dlhodobého hľadiska, väčšina bánk na Slovensku je pomerne zaostalých. Je to najmä z dôvodu nedostatku inovácií či malej kybernetickej bezpečnosti, aby ponúkali takéto služby. Z tohto dôvodu môžeme usúdiť, že podniky by sa nemali brániť inováciám a ak chcú držať krok s konkurenciou, mali by tomu prispôbovať ako aj svoje služby a nebať sa digitalizácií finančných služieb v medzinárodnom obchode.

V analýze prípadu zahraničných platieb a devízových operácií poskytovaných alternatívnymi licencovanými spoločnosťami sme poukázali na to, že takéto spoločnosti dokážu častokrát subjektom poskytnúť výhodnejšie služby ako samotné banky. Na príklade sme si porovnali menové konverzie poskytnuté bankou a alternatívnou spoločnosťou. Z daného výsledku sme zistili, že alternatívne spoločnosti, častokrát poskytujú svojim subjektom výhodnejšie kurzy ako samotné banky.

V rámci poslednej časti sme sa zamerali na elimináciu kurzovo-menových rizík prostredníctvom termínových kontraktov, menových swapov či menových opcí, ale aj formou exportného faktoringu a forfaitingu. Poukázali sme na fakt, že menové swapy sa v medzinárodnom obchode pomerne často využívajú na zaistenie proti kurzovému riziku. Taktiež sme si porovnali elimináciu rizík formou exportného faktoringu a forfaitingu, kedy sme zistili, že exportných faktoring nedokáže eliminovať kurzové riziká v plnom rozsahu na rozdiel od exportného forfaitingu (faktoring 80%/20%).

Celkovo z dosiahnutých výsledkov vyplýva, že implementácia SEPA platieb v oblasti EÚ a Slovenskej republiky je pomerne na dobrej úrovni, avšak finančné

spoločnosti na Slovensku by mali začať držať krok s konkurenciou, pretože v opačnom prípade im hrozí strata konkurencieschopnosti prípadne bankrot. Taktiež môžeme povedať, že v prípade menových konverzií, je lepšie využiť alternatívne licencované spoločnosti, a na elimináciu rizík existuje v súčasnosti množstvo spôsobov, avšak je len na subjektoch, ktoré si oni zvolia a budú ich využívať vo svojich medzinárodných obchodoch. Tieto všetky informácie môžu byť užitočné pre firmy vstupujúce na zahraničné trhy, ako aj pre subjekty, ktoré chcú efektívne eliminovať kurzovo-menové riziká, ktoré vyplývajú z obchodovania na medzinárodných trhoch.

Záver

Obchodovanie na medzinárodných trhoch je čoraz väčšou súčasťou každého obchodníka. Expandovanie na zahraničné trhy si vyžaduje vytrvalosť a predovšetkým aklimatizovať sa podmienkam, ktoré na takýchto trhoch pretrvávajú. Samotné obchodovanie však na takýchto trhoch umožňuje firmám nielen získať prístup k novým trhom a zákazníkom, ale aj zvýšiť ziskovosť a diverzifikovať svoje portfólio. Avšak na druhej strane, medzinárodný obchod so sebou prináša aj mnohé riziká, s ktorými sa obchodníci musia vysporiadať, aby boli úspešní.

Cieľom našej diplomovej práce bolo zhodnotiť úroveň finančných služieb v oblasti medzinárodného platobného styku vo vzťahu B2B. Zavedenie SEPA okamžitých platieb umožnilo obchodníkom v takmer celej Európe uskutočňovať svoje transakcie pomerne rýchlo. SEPA platby sa postupom času rozrástli do 36 krajín v rámci Európy a dodnes sa poniektoré krajiny usilujú o zavedenie takýchto platieb. V našej práci sme sa okrem aktuálneho stavu implementácie SEPA platieb v oblasti Slovenskej republiky a EÚ, zamerali aj na vykonávanie bankových prevodov pred a po samotnom zavedení SEPA platieb. Pred využívaním a zavedením takýchto systémov, bankové prevody či už v tuzemsku alebo do zahraničia boli zdĺhavejšie a častokrát aj náročnejšie.

Spolu so SEPA platbami a rozvojom technológií, firmy začali využívať online faktúry, ktoré im umožnia jednotlivé faktúry vytvoriť nielen rýchlo, ale zároveň majú prehľad aj v platbách od klientov. Okrem spomínaných faktúr môžeme taktiež hovoriť o prepojení SEPA inkaso s CRM systémami. Tieto aplikácie sú vo vzťahoch B2B obvykle súčasťou modelov riadenia vzťahov so zákazníkmi (CRM).

V medzinárodnom obchode sa taktiež stretávame s množstvom cudzích mien, preto je nevyhnutné sa zabezpečiť voči kurzovo-menovým rizikám. Eliminácia takýchto rizík je možná prostredníctvom termínových obchodov, či menových transakcií prostredníctvom nebankových licencovaných subjektov, ktoré častokrát ponúkajú výhodnejšie služby ako komerčné banky. Klienti môžu pri devízových operáciách využívať v niektorých bankách aj multimenové účty, kedy jeden účet má viacero podúčtov v rôznych menách. Pri zaistení kurzového rizika množstvo subjektov vystupujúcich na medzinárodných trhoch využíva menové swapy. Menový swap považujeme za nástroj, ktorý nám umožňuje sa zaistiť proti kurzovému riziku. Keď exportér a importér uzatvárajú obchody v rôznych menách, môžu využiť menové swapové obchody na zabezpečenie stabilného kurzu medzi

dvoma menami. Pomáha im to následne minimalizovať riziko výkyvov kurzov a zabezpečiť tak predvídateľné platby.

K eliminácii kurzovo-menových častokrát zaradujeme aj predaj pohľadávok formou exportného faktoringu forfaitingu, či vnútro firemného hedging-u vo forme čerpania úveru v cudzej mene. Okrem spomínaných služieb, subjekty využívajú na elimináciu kurzovo-menových rizík aj termínové obchody, prípadne menové opcie.

Z vyššie uvedeného môžeme zhodnotiť, že úroveň finančných služieb v oblasti medzinárodného platobného styku vo vzťahu B2B narastá. Subjekty môžu dnes využívať rôzne finančné služby, na to aby sa zabezpečili proti prípadným rizikám, ktoré im z obchodovania na medzinárodných trhoch vyplývajú.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje

1. BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: Vydavateľstvo SPRINT DVA, 2019, 306 s. ISBN 978-80-89393-18-3.
2. CLARK, Ephraim a MAROIS, Bernard *Managing Risk in International Business: Techniques and Applications*. 2013, 376 s. ISBN 978-0412597206.
3. MACHKOVÁ, Hana a kol. 2014. *Medzinárodní obchodní operace*. Praha: Vydavatelství GRADA PUBLISHING a. s., 2014, 240 s. ISBN 978-80-247-4874-0
4. PAVELKA, Ľuboš. *Medzinárodný platobný styk v podmienkach EÚ*. Vydavateľstvo EKONÓM, 2008, 233 s. ISBN 978-80-225-2654-8.

Elektronické zdroje

1. AKCENTA. *Devízové obchody*. [online]. [cit. 2023-04-08]. Dostupné na internete: <<https://www.akcenta.sk/devizove-obchody.html>>
2. AKCENTA. *Forward*. [online]. [cit. 2023-04-14]. Dostupné na internete: <<https://www.akcenta.sk/forward.html>>
3. AKCENTA. *Kurzový listok*. [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné na internete: <https://www.akcenta.sk/kurzovy-listok.html?gclid=CjwKCAjw586hBhBrEiwAQYEnHbFDBaXPBno9D0UPWIE-_VwzXu90-2DRxtnGqpS1bTG-SQSe0GB1VxoCmLMQAvD_BwE>
4. AKCENTA. *Menová opcia*. [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné na internete: <<https://www.akcenta.sk/menova-opcia.html>>
5. AKCENTA. *Profil spoločnosti*. [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné na internete: <<https://www.akcenta.sk/profil-spolocnosti.html>>
6. AKCENTA. *Sadzobník*. [elektronický zdroj]. [2019]. online 1 s. [cit. 2023-04-07]. Dostupné na internete: <https://www.akcenta.sk/files/c_sk/cenik-aktualni-sk.pdf>
7. AKCENTA. *Swapové obchody*. [online]. [cit. 2023-04-14]. Dostupné na internete: <<https://www.akcenta.sk/swapove-obchody.html>>
8. AKCENTA. *Termínové obchody*. [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné na internete: <<https://www.akcenta.sk/terminove-obchody.html>>

9. ASCOFIN. *Čo nového v bankách?* [elektronický zdroj]. [cit. 2023-06-20]. Dostupné na internete: <http://asocfin.sk/wp-content/uploads/2012/07/SAF_Okt2012-Koh%C3%BAtikov%C3%A11.pdf>
10. CITFIN. *Menový order*. [online]. [cit. 2023-04-12]. Dostupné na internete: <<https://www.citfin.sk/menovy-order/>>
11. CMCMARKETS. *Forex options trading*. [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné na internete: <<https://www.cmcmarkets.com/en/learn-forex/forex-options-trading>>
12. CNB. [online]. [cit. 2023-06-21]. Dostupné na internete: <<https://www.cnb.cz/cs/>>
13. CORPORATEFINANCEINSTITUTE. *Foreign curency swap*. [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné na internete: <<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/derivatives/foreign-currency-swap/>>
14. CORPORATEFINANCEINSTITUTE. *Foreich exchange currency forward*. [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné na internete: <<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/foreign-exchange/currency-forward/>>
15. CORPORATEFINANCEINSTITUTE. *Forfaiting*. [online]. [chit. 2023-04-17]. Dostupné na internete: <<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/commercial-lending/forfaiting/>>
16. CORPORATEFINANCEINTITUTE. *What is foreign exchange risk?* [online]. 2022. [cit. 2023-02-04]. Dostupné na internete: <<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/foreign-exchange/foreign-exchange-risk/>>
17. ECB.EUROPA. *Jednotná oblasť platieb v eurách (SEPA)*. [elektronický zdroj]. Frankfurt nad Mohanom, [2009], online, 32 s. [cit. 2023-02-03]. Dostupné na internete: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/sepa_brochure_2009sk.pdf>
18. ECB.EUROPA. *Single Euro Payment Area*. [online]. [cit. 2023-02-04]. Dostupné na internete: <<https://www.ecb.europa.eu/paym/integration/retail/sepa/html/index.sk.html>>
19. ECBEUROPA. *Instant Payments*. [online]. [cit. 2023-06-21]. Dostupné na internete: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/instant_payments.sk.html>

20. EUREKONOM. *Forwardy a forwardové obchody*. [online]. [cit. 2023-02-07]
Dostupné na internete: <<https://www.euroekonom.sk/financie/investicne-strategie/forwardy-a-forwardove-obchody/>>
21. EUREKONOM. *Menové swapy*. [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné na internete:
<<https://www.euroekonom.sk/menove-swapy/>>
22. EUREKONOM. *Neistota, riziko, čisté riziko*. [online]. [cit. 2023-02-04]. Dostupné
na internete: <<https://www.euroekonom.sk/ekonomia/riziko/neistota-riziko-ciste-riziko/>>
23. EUROEKONÓM. 2018. *Medzinárodný obchod*. [online]. 2018. [cit. 2023-02-01]
Dostupné na internete: <<https://www.euroekonom.sk/obchod/medzinarodny-obchod/>>
24. EUROPAEU. *Payments, transfer and cheques*. [online]. [cit. 2023-06-20]. Dostupné na internete: <https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/financial-products-and-services/payments-transfers-cheques/index_sk.htm>
25. EUROPEANPAYMENTSCOUNCIL. *SEPA Direct Debit*. [online] [cit. 2023-04-06]. Dostupné na internete: <<https://www.europeanpaymentscouncil.eu/what-we-do/sepa-direct-debit>>
26. EUROPEANPAYMENTSCOUNCIL. *SEPA goals and benefits*. [online]. [cit. 2023-02-04].
Dostupné na internete: <<https://www.europeanpaymentscouncil.eu/about-sepa/sepa-goals-and-benefits>>
27. EXIMBANKA. *Bankové produkty*. [online]. [cit. 2023-04-17]. Dostupné na
internet: <https://www.eximbanka.sk/slovenska-verzia/produkty-eximbanky-sr/bankove-produkty/zmenkove-obchody/strednodobe-a-dlhodobe-zmenkove-uvery-na-pohladavky-forfaiting.html?page_id=374>
28. FACTORINGKB. *Export factoring*. [online]. [cit. 2023-04-17]. Dostupné na
internet: <<https://www.factoringkb.cz/en/products/export-factoring>>
29. GORBATIUC, Julia. 2023. *Letos nás čeká boom okamžitých a přímých plateb*.
[online]. [cit. 2023-06-29]. Dostupné na internete:
<<https://fintechcowboys.cz/letos-nas-ceka-boom-okamzitych-a-primych-plateb/>>
30. HNONLINE. 2000. *Termínové a swapové obchody v slovenskej a svetovej praxi*.
[online]. [cit. 2023-04-14]. Dostupné na internete:
<<https://hnonline.sk/hnporadna/poradensky-servis/97256-terminove-a-swapove-obchody-v-slovenskej-a-svetovej-praxi>>

31. IBANC. *The ideal SEPA solution for CRM systems offering payment transactions on basis of direct debit orders within th EU*. [online]. [cit. 2023-04-06]. Dostupné na internete: <<https://www.ibanc.software/crm>>
32. INGWB. *Konsolidácia zostatkov – Cash Pooling*. [online]. [cit. 2023-02-04]. Dostupné na internete: <<https://www.ingwb.com/sk/o-nas/konsolidacia-zostatkov-cash-pooling>>
33. INVESTICE. *Obchodné pokyny a ich využitie vo forexe*. [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné na internete: <<https://www.investicne.sk/2013/05/27/obchodne-pokyny-a-ich-vyuzitie-na-forexe/>>
34. NBS. *SEPA okamžité platby*. [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné na internete: <<https://nbs.sk/platby/platobne-nastroje/sepa-okamzite-platby/>>
35. NBS. *SEPA okamžité platby*. [online]. [cit. 2023-06-20]. Dostupné na internete: <<https://nbs.sk/platby/platobne-nastroje/sepa-okamzite-platby/>>
36. OPENIAZOCH 2023. *Slováci platia rýchlo a digitálne*. [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné na internete: <<https://openiazoch.zoznam.sk/financie/slovaci-platia-radi-rychlo-a-digitalne-blog/>>
37. OPENIAZOCH. 2021. *Dôvod prečo sa začalo viac obchodovať s opciami*. [online]. [cit. 2023-04-17]. Dostupné na internete: <<https://openiazoch.zoznam.sk/cl/209566/Dovod-preco-sa-zacalo-viac-obchodovat-s-opciami/>>
38. POSTOVABANKA. *SEPA platby*. [online]. [cit. 2023-02-04]. Dostupné na internete: <<https://www.postovabanka.sk/ucty/platby-a-sluzby/sepa-platby>>
39. PREDAJFIRMY. *Faktoring a forfaiting*. [online]. [cit. 2023-04-17]. Dostupné na internete: <<https://www.predaj-firmy.sk/faktoring-a-forfaiting/>>
40. ROKLEN. *Roklen Fx. Firmy s obratom nad 200 mil. Kč*. [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné na internete: <<https://www.roklen.cz/roklenfx/sk/firmy-s-obratom-nad-200-mil-sk/>>
41. RUML. Michal. *Měnový swap – nástroj k zajištění kurzového rizika*. [online]. [cit. 2023-06-29]. Dostupné na internete: <<https://www.finance.cz/zpravy/finance/174408-menovy-swap-nastroj-k-zajisteni-kurzoveho-rizika/>>
42. SBAONLINE. *SEPA a SEPA okamžité platby*. [online]. [cit. 2023-06-15]. Dostupné na internete: <<https://www.sbaonline.sk/projekt/sepa-a-sepa-okamzite-platby-instant-payments/>>

43. SEENEWS 2022. *Moldova aims to join Single Euro Payments Area as soon as possible*. [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné na internete: <<https://seenews.com/news/moldova-aims-to-join-single-euro-payments-area-as-soon-as-possible-pm-805178>>
44. SITA. *Prechod na SEPA platby vás príliš nezaťažú, skôr banku*. [online]. [cit. 2023-06-15]. Dostupné na internete: <<https://sita.sk/prechod-na-sepa-platby-vas-prilis-nezatazi-skor-banku/>>
45. SLSP. *Okamžité platby úspešne spustené: Čo by ste o nich mali vedieť*. [online]. [cit. 2023-03-02]. Dostupné na internete: <<https://www.slsp.sk/sk/aktuality/2022/2/1/okamzite-platby-uspesne-spustene-co-by-ste-o-nich-mali-vediet>>
46. TATRABANKA. *Cenník služieb*. [elektronický zdroj]. [2023]. online. 40 s. [cit. 2023-04-10]. Dostupné na internete: <<https://www.tatrabanka.sk/files/archiv/cennik-sluzieb/Cenniksluziebprenavnickeosobyafyzickeosobypodnikatelov.pdf>>
47. TERAZ. 2022. *Záujem o okamžité platby rastie, podiel prekročil 10%*. [online]. [cit. 2023-03-24]. Dostupné na internete: <<https://www.teraz.sk/ekonomika/analyza-tyzdna-zaujem-o-okamzite/641684-clanok.html>>
48. THE PAYEPERS 2023. *Tralango launches instant SEPA payments to Europe*. [online]. [cit. 2023-04-06]. Dostupné na internete: <<https://thepaypers.com/payments-general/tranglo-launches-instant-sepa-payments-to-europe--1262071#>>
49. THEFINTECHLAB. *E-invoicing*. [online]. [cit. 2023-04-06]. Dostupné na internete: <<https://www.thefintechlab.com/e-invoicing/>>
50. TOTH, Marian. *Finančné deriváty ako nástroj riadenia rizík*. [elektronický zdroj]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné na internete: <<https://spu.fem.uniag.sk/Marian.Toth/kniha/k12.pdf>>
51. TREEZOR. *The SEPA SDD B2B debit*. [online]. [cit. 2023-04-06] Dostupné na internete: <<https://www.treezor.com/insights/knowledge-center/sepa-sdd-b2b-debit/>>
52. UNICREDITBANK. *Factoring*. [online]. [cit. 2023-04-17]. Dostupné na internete: <<https://www.unicreditbank.sk/sk/popupeditpages/factoring.html>>

53. UNICREDITBANK. *Menový swap*. [online]. [cit. 2023-04-14]. Dostupné na internete: <<https://www.unicreditbank.sk/sk/popupeditpages/menovy-swap.html>>
54. VUB. *Menové obchody*. [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné na internete: <<https://www.vub.sk/firmy-a-podnikatelia/investovanie-a-treasury/menove-obchody.html>>
55. VUB. *Cash pooling*. [online]. [cit. 2023-02-04]. Dostupné na internete: <<https://www.vub.sk/firmy-a-podnikatelia/ucty/cash-pooling.html>>
56. VUB. *Cenník pre podnikateľov a právnické osoby*. [elektronický zdroj]. online 27 s. [cit. 2023-04-07]. Dostupné na internete: <https://www.vub.sk/document/documents/VUB/cennik/pre-podnikatelov-a-pravnicke-osoby/cennik_po_platnost_14112022.pdf>
57. VUB. *Kurzový lístok*. [online]. [cit. 2023-04-10]. Dostupné na internete: <<https://www.vub.sk/ludia/kurzovy-listok.html>>
58. VUB. *SEPA platby*. [online]. [cit. 2023-04-06]. Dostupné na internete: <<https://www.vub.sk/ludia/platby/sepa-platby.html>>
59. ZV.PSA. 2023. *Payment Transactions*. [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné na internete: <<https://zv.psa.at/en/payment-transactions.html>>